

Új kéve

AZ ÉSZAKI MAGYAR PROTESTÁNS GYŰLEKEZETEK LAPJA

Naptámadat (Szilágyi Enikő felvétele)

Ó, jöjj, ó, jöjj, Üdvözítő,
beteljesült már az idő!
Törd át az ég zárt ajtaját,
vár a világ sóvárgva rád!

Ó, jöjj, ó, jöjj, Naptámadat,
és hozd vigasztalásodat!
Űzd el a sötét éj ködét,
és vesd el minden félelmét!

Ó fényes nap, ó szép csillag,
téged vágyunk mi látni csak!
Kelj fel napunk, fényességed
űzze el a sötétséget!

XI. századi antifonából

MOLNÁR-VERESS PÁL *lelkész*
az Egyháztanács lelkesi elnöke
523 98 HÖKERUM Tångagärde 136
Tel: 033-275 022 Mobil: 070-602 29 68
E-mail: parokia@keve.se

EGYHÁZI TISZTSÉGVISELŐK

Dr. SEBESTYÉN GÁBOR *Stockholm*
az Egyháztanács világi elnöke
országos felügyelő
126 47 HÄGERSTEN Fastlagsvägen 42/1
Tel: 08-184 172 Mobil: 073-966 04 75
E-mail: g.sebestyen@comhem.se

GAAL ANDRÁS *főgondnok, Jönköping*
az Egyháztanács elnökségének tagja
567 31 VAGGERYD Smedbygatan 21
Tel: 0393-161 69
E-mail: gaal.andras@telia.com

TÓTH ILDIKÓ *főjegyző, Sölvesborg*
az Egyháztanács elnökségének tagja
294 34 SÖLVESBORG Rektor Dahlsq 4 H
Tel/Fax: 0456-140 37 Mob: 073-025 40 14
E-mail: tothildiko41@gmail.com

PITLIK PÁLHÁZI KATALIN *Malmö*
az Egyháztanács elnökségének tagja
217 46 MALMÖ Roskildevägen 9 A
Tel: 040-267 638
E-mail: katalinpp@hotmail.com

ifj. VASZI ÁRPÁD *Helsingborg*
az Egyháztanács elnökségének tagja
254 49 HELSINGBORG Jaktfalsgatan 62
Tel: 042-243 008 Mobil: 072-225 88 90
E-mail: avaszi@tele2.se

TIGLEZÁN JÓZSEF *központi pénztáros*
az Egyháztanács elnökségének tagja
144 52 RÖNNINGE Verandastigen 3, 5 tr
Mobil: 070-482 86 57
E-mail: josef@tiglezan.com

DEÁK GYÖRGY *Borås*
507 54 BRÄMHULT Jutegatan 11
Tel: 033-230 307
E-mail: deak.gyuri@hotmail.com

ETÉDI LAJOS *Ljungby*
341 38 LJUNGBY Hångersvägen 33
Tel: 0372-844 86
E-mail: ludde_etedi@hotmail.com

FEKETE JENŐ *Eskilstuna*
633 53 ESKILSTUNA Klarbärsvägen 23
Tel: 016-120 039 Mobil: 070-920 33 72
E-mail: feketejeno@yahoo.se

JORDÁKY BÉLA *Göteborg*
428 35 KÄLLERED Gamlehagsvägen 19
Tel: 031-795 25 02 Mobil: 070-562 31 08
E-mail: bela.jordaky@telia.com

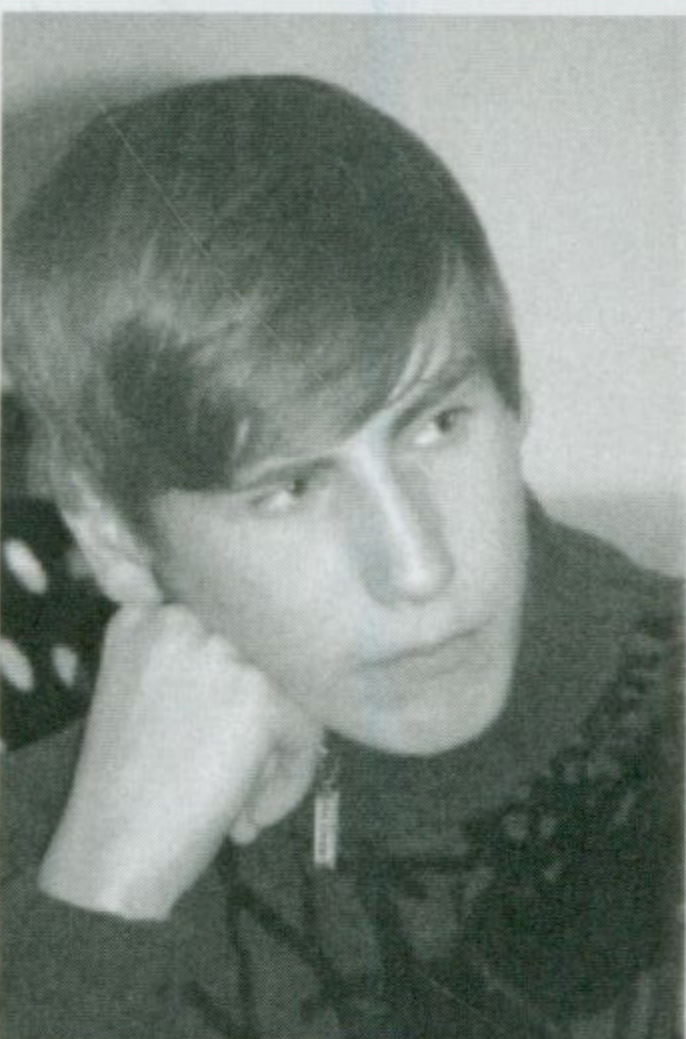
REHÓ ISTVÁN *Västerås*
723 51 VÄSTERÅS Glasbärgsgatan 7
Tel: 021-120 991
E-mail: gerd@jowork.se

SÁRKÁNY SÁNDOR *Halmstad*
312 40 GENEVAD Lillgatan 2
Mobil: 070-972 46 78
E-mail: sandorsarkany@yahoo.com

SPÁDA JÁNOS *Växjö*
SPÁDA ILDIKÓ *Szeretetszolg.megbízott*
352 47 VÄXJÖ Hjalmar Petris Väg 10 B
Tel: 0470-763 442 Mobil: 076-233 66 17
E-mail: spada.j@tele2.se
E-mail: ildikoba57@yahoo.co.uk

TÅNGAGÄRDE Gyülekezeti Otthon
Ungerska Protestantiska Församlingsgården
523 98 HÖKERUM Tångagärde 136
Tel: 033-275 022

Külföldről Svédország hívószáma: **0046**

Köszönjük híveinknek
az elmúlt esztendőben tanúsított
erkölcsi és anyagi támogatást, mellyel
lehetővé tették a svédországi magyar
lelkigondozás működését és fenntartását.
Tisztelettel kérjük, továbbra is támogassák
azt a munkát, melyet egyházi közösségünk
a nemzet egészének szolgálatában végez.

Kegyelemteljes Karácsonyt,
békés, boldog Új Esztendőt kívánunk
híveinknek, az Új Kéve olvasóinak,
minden jóakarátú embernek!
Az Egyháztanács

Képeinken a svédországi
Ljungby és a finnországi Tam-
pere magyar gyülekezetének
gyermekai, akik karácsonyi
műsorral lepték meg a tagokat.

Köszönjük a szülőknek és
tanároknak, hogy gyermeke-
inknek tovább adják Istentől
kapott egyik legfőbb kincs-
csükket: – anyanyelvünket.

Uz Bence földjén. Csinód – Lesődi oldal (Molnár-Veress Pál felvétele)

Áldás fakadjon számukra minden elejtett vércseppből

Nekem megadatott, hogy Uz Bence földjén, Wass Albert havasainak rejtekében, Nyíró József székelyei között töltsék olykor egy-két napot, hetet, netán egy egész hónapot. Nekem megadatott, hogy gyermekkorom óta évről évre ismerősként köszöntsem a Marost, a belerohanó Szalárd vagy Ilva patakával, s megkeressem azokat a helyeket, ahol először láttam pisztrángot, először féltem a medvétől, s ahol először találkoztam olyan havasi emberekkel, kik titkokat hordtak magukkal egyik völgyből a másikba, eldugott erdei tisztásokról a végtelennel ölelkező szabad hegycsúcsokig. Otthon éreztem magam mindig abban a világban, s ha idegenbe kerültem is, és e megöregedett földrésznek jónéhány helyén laktam két napig vagy negyedszázadig, a házat s a házat össze soha nem tévesztettem.

Nézem az unokáimmal egykorú gyermekeket, a székely Ljungbytől a nevében dobpergést utánzó Tamperéig, és bár egymástól különböző nyelvű országokban élnek, a közös nyelv számukra mégis a magyar. S tapasztalom, hogy míg nekünk még a Doberdóról vagy Galíciából hazajött honvédek mesélték igaz történeteiket, a ma húszévesek számára a rendszerváltást megelőző kor már nem azt jelenti, amit nekünk. S ez a tapasztalásom akkor kezd aggódássá fokozódni, amikor kezembe veszek egy színes halinakötésű könyvborítót, s benne, oldalain meglelem elveszettnek hitt világomat, de abban a csak egy nemzedékkel utánam jött gyermek már nem talál

kötődési pontot. Miért? Azért, mert nem mutattuk meg nekik azt a még nagyon is élő, lüktető világot, amelyet Nyíró műveiben örökített meg. De múlt nyáron saját családi körömben átélt események helyesbítésre kényszerítenek, amikor ugyanis fiammal és unokámmal hárman fenn töltöttünk néhány napot az Úz völgyében, távol az „ájfon”-kortól, a természetnyújtotta életformáknak alávetve magunkat, ahol kora reggel favágással kezdődött a tea és kávé megfőzése, és ott kérdezte azt a 6 éves, Stockholmban született kis unokám, hogy ő miért nem születhetett Erdélyben? Kérdésétől a szívemben szunnyadó, már-már elveszettnek vélt remény moccan meg, – gyökereink folytatódnak az idegenben is.

Nyíró-t olvasom, de naponta kétszer a világháló révén belekukkintok a nagyvilágba is. Emitt Üdö Mártont köszöntöm ismerősként, s élvezem természetes megnyilvánulásait, amott meg attól harsog a média, hogy szabad-e a férfit férfinak, a nőt nőnek, a számikat lappoknak, december 25-ét pedig karácsonynak nevezni? Látom és hallom gyermekeinket, mennyire kedvesen és szépen mondanak el egy-egy versikét a jászolban fekvő Jézuskának, vagy milyen komoly tudással és felkészültséggel adnak elő hangszeren egy zeneszámot, de összeszorul a szívem attól, hogy ők még csak nem is sejtik, hogy egy mennyire veszélyes és tönkretett világot

Folytatás a 7. oldalon

Takaró Mihály

NYÍRŐ JÓZSEF

(1889-1953)

Az Új Kéve előző számában röviden jeleztük, hogy a Körösi Csoma Sándor Művelődési Kör meghívottjaként szeptember 23-án Göteborghban előadást tartott Takaró Mihály író, irodalomtörténész, egyetemi tanár: Nyíró József, a székelyek apostola címmel. Jelen lapszámunkban előadásából emelünk ki néhány gondolatot, majd az ünnepre való tekintettel Nyírónek egy karácsonyi tematikájú rövid novelláját közöljük.

1953-ban egy madridi kórházban rövid lefolyású tüdőrák következtében hunyt el Nyíró József. Kórházi ágyán, saját kérésére egy barátja jegyezte le utolsó imáját:

„Uram, tégy velem, amit jónak látsz, de áldd meg ezeket a magyarokat és minden magyarokat, fizess nekik bőségesen, mindig rajtuk és sorsukon legyen a szemed, vezesd vissza újra szép Magyarországra az öröm és békességnek elveszett világába. Mondd meg a búzáknak, hogy kétszeresére nőjön számukra, tanítsd meg a madarat nekik dalolni, töröld le a pusztulást, a szenvedést, a halál ítéletét a homlokukról, ne engedj egyet is elveszni közülük, aranyként csengjen a drága anyanyelv ajkukon, virágozzanak ki nagy magyar erények, és erdők fái, szűnjön meg minden igazságtalanság, és áldás fakadjon számukra minden elejtett vércseppből és verejtékből. Értük legyen minden gyötrődésem, és elviselni négy embernek is sok szenvedésem.

Ha testemet nem is, de legalább lelkemet vidd haza a Házsongárdi vagy az udvarhelyi temetőbe, vagy terítsd le az áldott földön, hogy attól is nőjön a fű, szebbüljön a világ.”

Így búcsúzott Nyíró József az élettől, az az ember, aki akkor már újra papi reverendában volt. Papnak tanult és akként is kezdte életét, és bár 1919-ben levette a reverendát, mert elvette gyermekkori szerelmét, az egyház ezért ki is közösi, de Nyíró egész életében pap maradt. Amint egyszer Wass Albertnek mondta: „Tudod, aki egyszer pap lett, az levetheti a reverendát, de az pap marad örök életére.” És valóban, az egész életműve valamiféle ilyen papi szolgálat.

Nos, ki is volt Nyíró József?

Nyíró József Székelyudvarhelyen jár először iskolába, a katolikus gimnáziumba, aztán Gyulafehérvárra kerül, majd Bécsbe, a Pazmaneumba. 1912-ben szentelik pappá. Ugyanabban az évben teológiai doktorátust is szerez. Először hittanár, aztán 1915-ben kinevezik egy Kide nevű mezősegi faluba. Miközben Nyíró József a katolikus papi tevékenységét végzi, szembesülnie kell a szegénység, a magyar kilátástalanság valóságával a már akkor vegyes, román többségű vidéken. Erről majd a *Néma küzdelemben* fog írni.

Eljön 1918, Erdély román megszállása, majd 1919, amikor szörnyűséges dolgok történnek az anyaországban, és Nyíró életében valami nagy fordulat következik be: kilép a Rendből, és megnősül. Gyermekkori szerelméért veti le a reverendát, és törvényesítve kapcsolatukat, feleségül veszi. Az Anyaszentegyház kiközösíti. A teológiai doktor, egy pap, aki azért, hogy eltartsa

a családját, molnár lesz. Éveken keresztül egy malmot bérel és itt dolgozik.

Közben elindul írói pályája is. 1920-ban jelenik meg a *Haldoklik a székely* című novellája, mellyel első díjat nyer, majd sorra nyeri el különböző folyóiratok és kulturális egyesületek pályázatait. 1924-ben a *Jézusfaragó emberrel* – ez az első novella kötete – berobban Erdély irodalmi életébe. Már ekkor fölismerik és fölfigyelnek rá, hogy Nyíró írásainak van egy különös jellegzetessége, hogy mindig novellát ír. Ha regényt ír, akkor is novellát ír. Vagyis, regényei nem mások, mint lazán fölfűzött novellák. A Keleti Újságnak lesz egy darabig majd a munkatársa és az Erdélyi Szépmíves Céh egyik alapító tagja. Az Erdélyi Szépmíves Céh rányomta bélyegét a két világháború közötti erdélyi irodalomra, nyilvánvalóan ő az, aki az egyik alapítója, mert már akkor érti, hogy Erdélyt csak a magyar kultúra mentheti meg a magyarság számára.

1931-ben egy nyolcholdas kis birtokot örököl Alsórákoson, és gazdálkodni kezd. És közben írja a maga műveit, és írja a csodálatosabbnál csodálatosabb köteteket, dolgozik újságíróként is, tehát napközben szánt, vet, arat, aztán lemossa magáról a sarat, megfeji a tehenet, megissza este a tejet, és odaül a petróleumlámpa mellé, írni novellákat.

Nos, 1941-ben, amikor a Székelyföld legismertebb és leg híresebb írója, de már országosan is ismert íróember, amikor óriási kitüntetések és elismerések érik őt, úgynevezett delegált parlamenti képviselő lesz belőle...

Hogy mit jelent delegált parlamenti képviselőnek lenni, az egy kis magyarázatra szorul. 1938-ban az első Bécsi döntéssel a Felvidék magyar többségű déli része, 1939-ben Kárpátalja, majd 1940-ben a második Bécsi döntés következtében Észak-Erdély, s benne a Székelyföld is újra Magyarország része lettek. 1941-ben Bácska is visszakerült az anyaországhoz. Mivel országos szintű parlamenti választások tartása nem időszerű, de hogy a visszatért területeknek is legyen képviselője a magyar parlamentben, Horthyék úgy döntenek, hogy a Magyarországhoz visszacsatolt területekről azonnal delegálni kell olyan országgyűlési képviselőket, akiket az ottaniak delegálnak a magyar parlamentbe. Tehát a helyiek által delegált parlamenti képviselők fogják képviselni Székelyföldet, Észak-Erdélyt, Felvidéket, satöbbi, a magyar parlamentben, Budapesten.

Nyíró József, akit ismert az egész Kárpát-medence magyarsága, 1940-ben megkapja az akkor adható legmagasabb ál-

lami kitüntetést, a Corvin-koszorút. Közismertsége, hitelessége, megbecsültsége folytán így lesz Nyíró József is országgyűlési képviselő. És esküt tesz.

Amikor a magyar parlamentben esküt tesz, és megesküszik a Szent Koronára, hogy ezt az országot fogja szolgálni, akkor Nyíró József napokig nem tud aludni. És ezt Wass Albertnek majd 1946-ban mondja el, mert Wass azt kérdezi tőle, hogy miért maradt az utolsó percig a magyar parlament tagja? Nyíró József azt mondja: – Azért, mert esküt tettem! Egy székely ember ha esküt tesz, akkor az úgy van! Ameddig van Magyarország, és nincs új parlamenti választás, én parlamenti képviselő vagyok. Hogy ott a pityipalkó a miniszterelnök, vagy pedig X vagy Y vagy Z, kit érdekel? Én Székelyföld parlamenti képviselője vagyok! Mert fölvetődik a kérdés: Ha nem megyek akkor tovább a parlamenttel, ki fogja képviselni Székelyföldet? Nyíró József azt mondja: Én! A magyar parlament akkor is magyar parlament, ha annak legitim tagjai a háborús helyzet miatt éppen Ausztriába, majd Németországba menekültek. Ki képviseli tehát ebben az időben és ebben a helyzetben Székelyföldet? Én! – mondja Nyíró, mert 1941-ben engem a Székelyföldön székely földijeim a magyar parlamentbe delegáltak, és én parlamenti képviselő vagyok.

Pomogáts Béla egy 2005-ben Csíkszeredában megjelent cikkében ír arról, hogy Nyíró sok mindennel megvádolták, hiszen 1945-ben Sopronban valóban az utolsó kormányvonattal eltávozik az országból, azzal a parlamenttel együtt, amelyet az utókor majd – tudatosan és tévesen – „nyilas-parlamentnek” nevez; ezért sütötték rá Nyíró Józsefre, hogy „nyilas”. Természetesen semmi köze nem volt a „nyilasokhoz”. Ahogyan az akkori állítólagos „nyilas parlament” képviselőinek döntő többsége sem volt „nyilas”. Ők az ezeréves magyar államiságot fenntartandó maradtak együtt azután is, hogy október 15-én nem sikerült Horthy kiugrási kísérlete.

Így fogják majd rásütni Nyíróre ezt a vádat, azért, mert esküje mellett mindvégig kitartott.

Amikor az a Nyíró-előadás már járja az országot, egy értelmetlen és szinte elviselhetetlen dolog történik. 2010-ben Magyarországon, a Magyar Televízióban bemutatják a Tanácsköztársaság kommunista dicsőségét?! Ez a Bors című sorozat. Ez olyan, mint hogyha valaki mondjuk a náci utódpartot próbálná meg 1945 után Magyarországon propagálni. A választások előtt néhány hónappal egyszer csak a Magyar Televízió kettes csatornáján megjelennek mindazok a sorozatok, mondván, nosztalgiaából, amelyek arról szólnak, hogy milyen szép is volt a kommunizmus, milyen gyalázatos volt a Horthy-korszak, milyen szemetek voltak azok a csendőrök, milyen igazságtalanság történt a munkásosztállyal, de a bátor kommunisták azok mindig is rajta tartván országunk ütőerén az ujjukat, azok mindig tudták, hogy hova köll állni!

És eközben Nyíró József a mai napig ezek szemében fasiszta, ezek szemében nyilas, aki soha senkinek nemhogy nem ártott, de el kell olvasni a műveit és akkor látjuk, hogy ha valakitől távol állt ez a fajta erőszak, akkor az tőle távol állt. Mi-

közben ezeket mind a mai napig dicsőítik, 2010 magyar valóságában. Minderről – mondja Takaró Mihály – egy szó jutott eszembe: – Szégyen!

A két világháború közötti időszakban Reményik Sándor mondta: Ma egy költő nem lehet költő, ma egy költőnek fátylának kell lenni, népművelőnek kell lenni, tanácsadónak kell lenni, reménynek kell lenni, szóval sok mindennek kell lenni, nem egyszerűen csak verseket írni meg regényt írni. Ugyanezt a feladatot látja maga előtt Nyíró József és azt mondja: ezeket a történeteket azért kell leírni, mert ebből fogják megérteni az emberek az őket körülvevő valóságot. Nyíró nem széplelkűsködik. Kerüli a jellegzetes írói fordulatokat, nincsenek írói manírjai. Úgy ír, ahogy az a lelkéből jön.

Elismeréssel írnak róla kortársai: Schöpflin Aladár úgy véli, hogy senki a székely havasokról olyan plasztikusan nem ír, mint Nyíró. Bóka László, majd Németh László is felfigyel Nyíró székely világára.

Mai értékelői közül Pomogáts Béla Nyíró a székely havasok krónikásának nevezi. Lakatos Mihály egy érdekes jellegzetességre figyel fel: Nyíró szinte minden novellájában ott van a halál motívuma. Csakhogy Nyíró írásaiban – amint a való életben is – a székely ember felkészül a halálra. Ilyen történeteket lehet majd olvasni *Az én népemben*, a *Havasok* könyvében és jónéhány Nyíró novelláskötetben, amikor egy-egy székely ember megérzi, hogy „eltöt az üdö”. És szépen fölöltözik az ünneplő ruhájába, fölfekszik az ágyára, és meghal. Különös misztérium ez, de ezt csak az érti és az érzékeli valójában, aki vagy abból a vérből való, vagy ott él közöttük.

A székelységről lebegő legendák nem legendák, mesék vagy kitalációk. Bár a történetek egy része a csoda- vagy a babona-kategóriába tartozna, mégis bennük se csoda, se babona! A székely emberek olyan közösségben élnek a természettel, hogy megérik a természet szavát. Ilyen Uz Bence, Nyíró József talán leghíresebb figurája. Egy férfi, aki szinte teljesen iskolázatlan, aki azonban érzi a természetet: fölnéz az égre, vagy beleszagol a levegőbe, és tudja, mi fog történni. Jön egy városi ember, beleszagol a levegőbe, azt mondja: – Hű de jó friss illat van! Az öreg székely meg azt mondja: – Na most igyekezzünk gyorsan be abba az árokba, mert egy óra múlva itt van a hóvihár. Senki se hiszi. Aztán egy óra múlva ott van a hóvihár. Fönt a havason nagyon mostoha a természet, s ugyanilyen mostoha és kemény élete van ott a székelyeknek is. Nyíró szinte minden novellájában kiemeli, hogy milyen hihetetlenül szegények a havasi emberek.

Van egy novellája, az a címe, hogy *Ezer lej*. S ez a novella arról szól, hogy van egy fiatalember, neki van egy felesége, gyermekei, és a felesége egyszer csak beteg lesz. Az orvos jár hozzá, egy héten keresztül minden nap lejön a faluból föl a hegyekbe, vissza, s a végén fizetni kell, és hát számolja az orvos, hogy hát ezerkétszáz lej lenne az oda-vissza menet, négyszáz lej lenne a gyógyszer, de hát én az ezerkétszázat megfelezem, csak hatszáz, és még négyszáz, hát legyen ezer lej! Arra gondol, hogy ezer lej? Akkor egy kaszás napszám hatvan lej volt!

Ezer lej egy ilyen szegény embernek! – az lehetetlen, s akkor elhatározza, s mondja a feleségének, hogy van ott egy kőbánya, és megállapodtam valakivel, hogy kitermelek neki öt köbméter követ, köbméterét kétszáz lejért, az pont ezer lej. Mondja neki az asszony: – Ne menj, mert azt azért zárták be, mert minden pillanatban összeomolhat az a kőbánya! – De hát a böcsület!? – mondja az ember. És fölmege. Egyszer csak hatalmas dördülés, és a faluból hallják és tudják, hogy beomlott a kőbánya. Rohannak oda, annyi kő omlott ott össze, hogy száz évig se lenne elég kitermelni az embereknek kézzel, hogy egyáltalán ki tudják húzni a halott férjet a kőomladék alól. Amikor megtörténik a jelképes temetés, másnap az asszony elindul a hegyre. Kérdezik tőle, hogy: – Hova mégy? – Azt mondja: – Megyek, kitermelem azt a követ, amit a férjem nem tudott, mert a böcsület az böcsület! A novella vége nagyon balladás: ott termeli a követ talán ma is, ott termeli ő már minden nap, ameddig csak föl tudja emelni a kezét, haláláig. Vagyis amikor valaki beleőrül és belepusztul a nyomorúságba és a tragédiákba, de a böcsület!

A magyar irodalomban a 19. század végén jelenik meg először az egyszerű nép ábrázolása. Ezt Mikszáth teszi meg a *Jó palócok* és a *Tót atyafiak* című két rövid kis novellás kötetében. Ott olvasható az egyik novella, a *Bede Anna tartozása*.

Éppen bírósági nap van, már a tárgyalási nap vége felé járunk, már csak egy ember van kint, jó, hát jöjjön be. Bejön egy csodaszép lány. Az az igazi tiszta, piros arcú, gyönyörű ruhába fölöltözött parasztszépség. Előadja az ügyét. Bede Anna, akinek a barátja orvgazda volt, és ő pedig segített ebben az orvgazdaságban neki, ezért a bíróság fél év fogházra ítéli, és bizonyos pénzbüntetésre. És akkor a bíró ránéz erre a nőre és magában azt mondja, hogy ez lehetetlen. Ennek a tekintete, a tisztasága, egyáltalán, ahogy ideállt ez a... Lehetetlen! De hát a törvény, az törvény – ott van előtte a papír. És keményen kopog a szó, hogy „a törvény az törvény!” És már mondja a foglárnak, hogy kísérje el Bede Annát a fogházba. S akkor visszafordul az a kis lány, és azt mondja: – Ne tessék haragudni, én csak egy dolgot szeretnék mondani, hogy én tulajdonképpen nem az Anna vagyok, én az Erzsi vagyok.

S akkor a bíró megáll, s azt mondja:

– Akkor mért jött maga ide?

– Mert tetszik tudni, az úgy volt, hogy amikor Anna, az én nővérem megkapta azt a papírt a félév fogházzal, meg erről a pénzbüntetésről, akkor majd belepusztult ebbe, és mindig várta, hogy majd kiderül az ő igazsága... Jaj, de hiába várta, nem bírta kivárni, mert meghalt. S amikor meghalt, az ő halottas ágyán megfogadtuk az én édesanyámmal, hogy én a fogházat ülöm le Anna helyett, ő pedig a pénzbüntetést fizeti ki, hogy Anna becsülete helyre legyen állítva. Mert a böcsület az böcsület!

És akkor a bíró ránéz erre a lányra, Bede Erzsire, aki egy halott nővér becsületét helyreállítandó menne be a fogházba, s akkor azt mondja:

– No várj csak lányom. Odafönt másként derült ám ki a dolog. Kiderült az igazság. És kiderült, hogy a te Anna nővéred ártatlan volt, menj haza, mondd meg édesanyádnak, most már nyugodjon meg, nem kell fizetnie semmit, mert kiderült

„odafönt!” – az igazság. És akkor Bede Erzsi elsírja magát, de mosolyogva azt mondja:

– Lássák, tudtuk mi! Azt tudtuk mi, hogy ki fog derülni odafönt az igazság!

Az egyszerű ember, aki, még ha bűnbe is esik, de a lelke tiszta és ártatlan. Ilyenek a székelyek! Akiktől nem áll távol a bűn, mert a szegénység, a nyomorúság néha borzasztó dolgokra kényszeríti őket, de a lelkük ... A lelkük tiszta! S az az ember, akinek tiszta marad a lelke, az tiszta ember.

Nos, Nyíró székely figurái között nagyon sok bűnbe esett, megesett ember van. Azonban a székelység egész világa, amit ábrázol, az ő elkomoruló lelkük, az ő kemény cselekedeteik, a néha-néha meggondolatlan indulatuk, mind-mind egy dologra vezethető vissza, – arra a szeretett, ám sok próbát jelentő természettel való kapcsolatukra. Ezért van, hogy írásaiban ott találjuk vezérmotívumként a farkasmotívumot, ami egyszerre a kegyetlenség, a természet vadsága, az irgalmatlanság, ugyanakkor valami vad szabadság szimbóluma is.

Nyíró szerint, hogyha valaki észreveszi, hogy ez a novella rólam szól, ez a mi falunkban is megtörténhetett volna, sőt, meg is történt, csak azt nem úgy hívták, hogy Üdö Márton, hanem úgy, hogy Székely Mózsai. Vagyis, amikor fölismerteti, egy író meg tudja tenni azt a csodát, hogy fölismerteti a néppel a saját lelkét, a gyengeségeit, az erősségeit, az annak a népnek tartást ad. És amelyik népnek van tartása, az legyőzhetetlen.

Nyíró ezt mondja el Wass Albertnek. Némileg számonkérően is, mert az ő írói attitűdjük kétfelé fordul, Wass Albert műveinek 1940 után sokkal egyetemesebb üzenetei vannak, mint Nyíróéé. Nyírót azonban nem az egyetemesség érdekli, hanem a székelység. Azt mondja, ott egye meg a fene az egyetemességet. A székelységgel mi lesz? Azok megmaradnak-e? Azok a falvak, amelyek olyan rettenetes nyomorúságban élnek, hogy ha rossz a termés, akkor mindig éhínség van, és ha éhínség van, akkor föllép a szegénység az éhínséggel együtt. A szegénység pedig az emberben erkölcstelen gondolatokat szül. Mert akkor elveszem a másikat, mert akkor bár tudom, hogy nem volna jó, hát majd akkor tudom, hogy le fogom vezekelni.

Van Nyírónek egy döbbenetes novellája, az a címe, hogy *Gyónom a Mindenható Istennek*, A dolog öt forintról szól. Amit a nyomorúság lopat el egy emberrel, aki élete végéig nem bír ebből a rettenetes erkölcsi dologból kikeveredni. És mielőtt meghalna, a halálos ágyán meggyónja ezt a tolvajlást. Öt forint! Nem egy ház, nem egy ország... Öt forint.

Amikor Nyíró Németországba kerül, először a cseh-német határ környékén Wolabergben él, majd átköltözik 1947 után Waldkirchenbe és itt kezd el gondolkozni azon, hogy hova menjen tovább? Azok közül, akik 1945 után Magyarországról elmenekültek Ausztriába és később Németországba, senki sem akart Németországban maradni. Voltak, akik aztán kényszerből ott maradtak, de a legtöbben a továbbutazás lehetőségét keresték. Nyíró Argentínába akar utazni, ezért is tanul meg spanyolul, s hívja Wass Albertet is oda. Argentína viszont mindkettőjük számára kútba esik, Wass Albert végleg Amerika mellett dönt,

Nyíró pedig Spanyolországba megy, Madridba. Az ottani rádió heti kétszer harminc perces magyar nyelvű adásának lesz a szerkesztője, na de ez nem köti le az ő idejét és az életét.

Közben kapja a hazai híreket, köztük azt is, hogy a magyar kormány belügyminisztere, Rajk László háborús bűnösneként Németországtól kéri ki Nyíró, másokkal együtt, hogy aztán Magyarországon fölakaszhassák őket. Többek között ezeket kéri ki: Dohnányi Ernőt, Muráti Lilit, Páger Antalt, Szeleccki Zitát, Vaszary Jánost, Oláh Györgyöt, Wass Albertet és Nyíró Józsefet. Mondhatni, impozáns névsor!

Ezek az emberek a magyar kultúra, a magyar közgondolkodás, a magyar művészi élet, a magyar tudomány meghatározó alakjai voltak. Akik a kommunista megszállás elől menekültek el, mert tudták, hogy Magyarországon egy fabatkát sem ér az életük, mert nem az érdemeik, meg nem a művészetük, meg nem az értékeik alapján fogják őket elbírálni, hanem azon, hogy kommunista volt, vagy nem.

Ebben a névsorban van Nyíró József is. A művelt Nyugat javára írandó, hogy azért Nyugaton tudták, hogy ezek az emberek kik. Ismerték Muráti Lilit, Szeleccki Zitát a filmjeiken keresztül. Mert filmjeiket egész Európában forgalmazták és nézték. De mi baj lehetett Dohnányi Ernővel? Páger Antallal? Mit követett el Vaszary János?

Előkelő azon emberek névsora, akiket 1945 után a kommunisták azért akartak kivégezni, mert nagyszerű magyar emberek voltak. Így fogja föl Nyíró is. Kitüntetésként fogja fel az üldöztetését. De így fogja föl Wass Albert is, Szeleccky Zita is. És ők sose tévesztették össze a hazájukat a kommunista pribékekkel. Egy se fordult Magyarország ellen! Haláláig jó magyar ember volt mindegyik. És a legtöbbje vissza akart jönni Magyarországra. Nem tévesztették össze a kommunista pribékeket a magyar hazával!

Élete utolsó éveit ott tölti Spanyolországban, végre békében, nyugalomban, Spanyolországban jobboldali, antikommunista kormány van, és Nyíró terveket készít arra, hogy mi lenne, ha visszajönnének Magyarországra. Nyíró 1953 elején ír egy érdekes levelet – ugyanebben az időben Wass is – arról, hogy lesz-e harmadik világháború vagy sem. Mind a ketten azt hitték, hogy lesz. Nyíró egy székelyföldi barátjának írja meg, hogy napokon vagy hónapokon belül bizonyosan kitör egy világkonfliktus. Mind a ketten így látják. Tele tervekkel. Ugyanakkor Nyíró Wasstól eltérően, borzasztó fontosnak tartja, hogy megírja azoknak az embereknek az életét, a hétköznapijait, akik az emigrációban élnek és maradnak. Majd az egyik utolsó művében erről fog írni, nevezetesen egy olyan elbeszélés-gyűjteményt állít össze, amely a menekültek hétköznapijait írja le. És ott különös figurákat ír le. Olyan Németországban rekedt magyarokat, akik a sámánisztikus hittől eltelve állandóan ilyen csodajeleket várnak. S azt várják, hogy egyszer jön a hír és jön a hívó szó, hogy most haza kell menniük Magyarországra. Olyan emberek életét írja le például, akik az alkoholba menekülnek, mert nem bírják elviselni a számkivetettséget. Olyan emberek életét írja le, akik sorsának a vége az öngyilkosság lesz. Szóval mindazt a nyomorúságot, amit az emigráció jelent, Nyíró József leírja.

Életének utolsó állomása az a bizonyos gyors lefolyású tüdőrák, amely végez vele. Nyíró élete utolsó heteiben, hónapjaiban megint katolikus pap, mert – már nagy betegen – XII. Piustól kér és kap föloldozást. Reverendában akar meghalni. És így is fog történni. Így ért véget a Székelyföld nagy írójának az élete, amelyben egyetlen célja a székelység szolgálata volt, a székelység megismertetése önmagával.

Folytatás a 3. oldalról

örökít rájuk a mai kor szelleme. Sokszor mesterségesen gerjesztett álproblémák miatt kapkodjuk ide-oda a fejünket, hogy aztán teljes elbizonytalanodásunkban önnön cselekedeteinket is nap mint nap megkérdőjelezzük. Olykor túlzottan önkritikus szemlélőként magamat is szoktam faggatni arról, hogy mit rontottunk el, de rögtön utána azt vizsgálom meg, mi az, amit ki lehet javítani és újból használhatóvá lehet tenni. Naponta tapasztalom, hogy ha ma egy gyufaszálnyit feladok abból, ami tegnap még érték, még szent, még az enyém volt, akkor holnap netán az egész ház alól kicsúszik a talaj, s a ház összeomlik. Nem volt véletlen, hogy szüleink nemzedéke egy elgörbült szeget is félretett és értékelni tudta, mert abban a semmi szegben is meglátta az embert, aki munkát, energiát fektetett bele, s mert megdolgozott érte, értékelni is tudta azt.

Eszendő fordulóján számadást készítek magamban. Nem vitás, előreléptünk, erősödtünk és gyarapodtunk. De soha nem mindegy, hogy mit milyen áron sikerült megvalósítani. Jó volna olykor kímélnünk magunkat, és kímélnünk egymást. Egyházi közösségünk is évet zár, mégpedig nehéz évet. De hálátlanok volnánk, ha nem vennénk észre azt, amit jól végeztünk, s amivel netán még büszkélkednünk is lehet.

Úgy tűnik, Isten akaratából egy újabb kegyelmi időnek, egy újabb esztendőnek nézhetünk elébe. És lelket erősítőként most felidézem a régi karácsonyok melegét, hadd lobbanjanak fel a régi gyertyaerdők ezerfelé sziporkázó fényei, s ebben a hóviharban eltévedt világban hadd hallanánk meg mi is az otthoni harang kedves hangját, a templomok belsejéből kiszüremkedő énekszót, mely újból hírül adja a világnak: Krisztus megszületett! Krisztus megszabadít!

S annak a Nyíró Józsefnek, kinek kegyelmi idő több nem adatott, utolsó imájából veszek fohászmhoz egy kérést:

„Uram, tégy velem, amit jónak látsz, de áldj meg minden magyarokat. Ne engedj egyet is elveszni közülük.

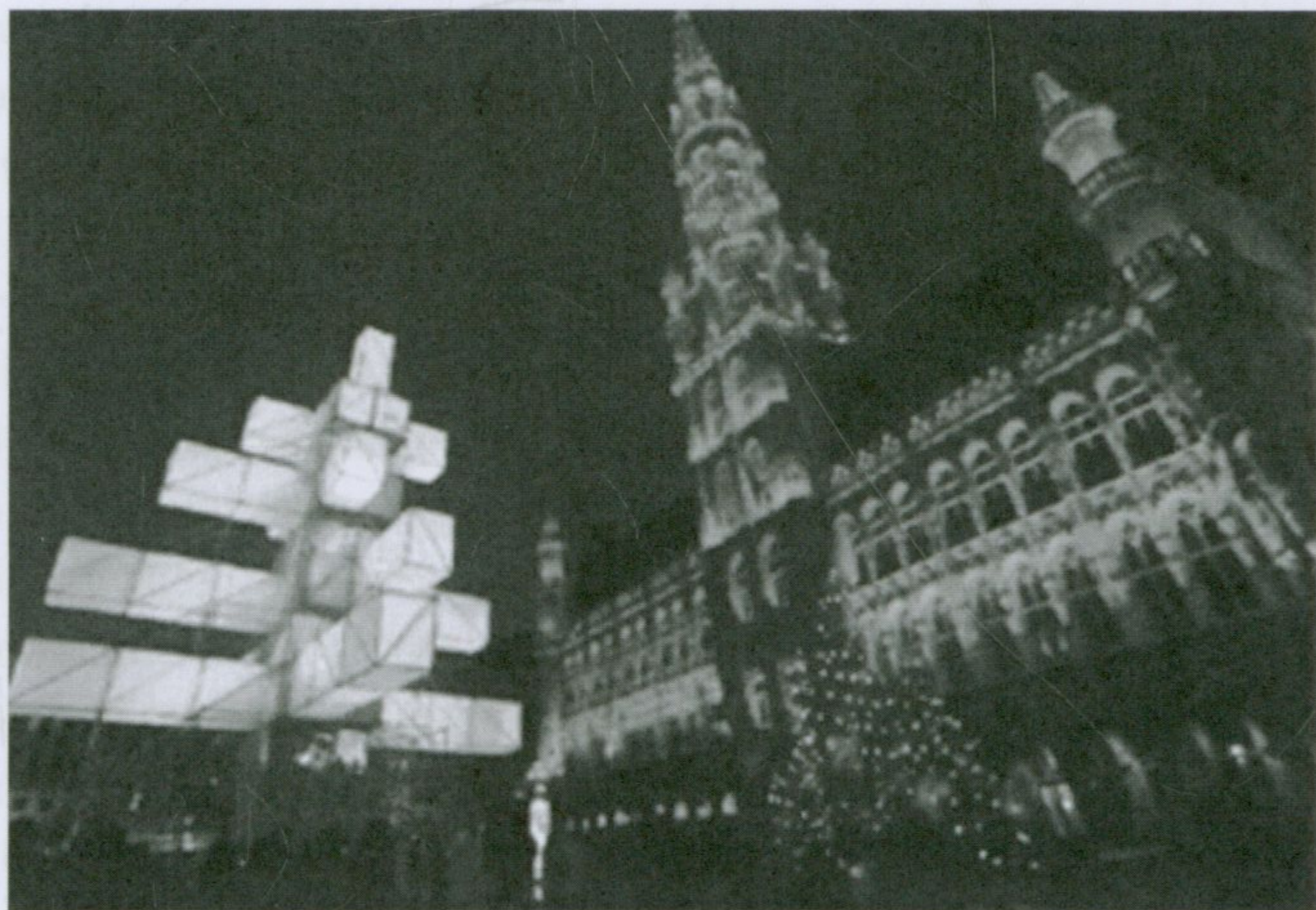
Szünjön meg minden igazságtalanság, és áldás fakadjon számukra minden elejtett vércseppből és verejtékből.

Áldásodat kérem ez új esztendőre, s benne mindazokra, kiket énreám bízál.”

Ámen

Molnár-Veress Pál lelkész

Karácsonyfa helyett „TÉLFA”

Amikor Goethe megírta Az ifjú Werther szenvedéseit, a benne emlegetett díszes karácsonyfa azonnal meghódította Németországot. Jókai Mór egyik karácsonyi novellája a Melyiket a kilenc közül? népmesévé színesedett a magyar irodalomban. Dickens Karácsonyi éneke állandóan szerepel a mozik és színházak műsorán, de nincs olyan gyermek, felnőtt is kevés, aki nem siratta el Andersen A kis gyufaárus lányát, aki sóvárogva nézi a gyönyörű karácsonyfákat, fagyoskodva a jéghideg utcán. Az újkori legendárium szerint az első világháborúban, 1914 karácsonyán a lövészárkok két oldaláról előbb átkiabáltak a katonák, majd az ellenségek – a németek, a franciák és a skótok – összejöttek rövid időre, feledve a gyilkolást, barátkoztak, cigarettáztak, és hevenyészett karácsonyfáikon gyertyákat gyújtottak. John Lennon karácsonyi dalát az egész világ ismeri, Bob Geldof „Do they know it’s Christmas?” dalából hárommilliót adtak el, és ebből segítette az etiópai éhezőket. Babits Mihálytól Juhász Gyulán át József Attiláig vagy Ady Endréig minden költőnknek megvan a maga gyönyörű karácsonyi verse, prózája. Az isteni kised születésének ünnepén százmillió keresztény gyújtja meg a gyertyát a karácsonyfán szerte a világon, és megy szeretteivel az éjféli misére. Lehet, hogy Jézus születése nem pontosan december 25. éjjelére esett, de a keresztények ezen a napon tartják 326-tól, az első niceai zsinat döntése óta.

A karácsony ünneplése meghódította a világot, és a Jézus születése felett érzett öröm mellett a család, a szeretet, az otthon és a békesség ünnepe lett, karácsonyfával, jellegzetes ételekkel és ajándékokkal. Évek óta próbálkoznak koptatni a karácsony fontosságát, kikezdeni az ünnep intimitását. A karácsony ugyanis hangsúlyosan családi ünnep, a szenteste a legszűkebb családé, apa, anya, gyerekek állják körül a fényben fürdő karácsonyfát, hogy másnap és harmadnap összejöjjenek a nagyobb rokonsággal, távolra szakadt testvérekkel, menyekkel, vőekkel, anyósokkal, apósokkal, unokákkal és a család barátaival. Lehet, hogy ez a zavaró? A család, melynek meghatározásával e pillanatban is adós az Európai Unió. Próbálták elvenni a kedvet azzal is, hogy

évek óta hajtogatják, merő vásárlási örületbe torkollik az egész, esztelen kiköltekezés, ki tud drágább ajándékkal előrukkolni. Ez azonban kétélű fegyver, mert a kereskedelem a nagy karácsonyi vásár bevételéről le nem mondana. Aztán jött a háziasszonyok szánása, hogy számukra az egész ünnep csak robot, rohanás a bejgli, a rántott hal és a töltött káposzta háromszögében. Egy baráti házaspár ezen felbuzdulva tavaly elutazott külföldre karácsonyozni. Először és utoljára, mondták utóbb, amikor hazajöttek. Amerikában a karácsony szót igyekeznek kivésni a képeslapokról és a fejekből, New Yorkban a Rockefeller Center előtt most is hatalmas karácsonyfa ragyog, de a jelszó a Happy Holiday, mert igaz, hogy az amerikaiak túlnyomó többsége keresztény, de mi van, ha megsértődik, aki nem az. Az idei durvasági rekordot Brüsszel tartja azzal, hogy a Grand Place-en nem állították fel a város karácsonyfáját, hanem egy 25 méteres úgynevezett „elektronikus télfát” építettek helyette, ami nem más, mint tévéképernyőkből összerótt installáció, változatos színekben pompázik, sőt öt euróért megmászható. A hivatkozás, hogy nem akarják megsérteni a 25 százalékos muzulmán kisebbség érzékenységét.

Kérdés persze, hogy mi van a 75 százalékos többségű keresztények érzékenységével. Emellett az Egyesült Arab Emírségekben például 30 méteres karácsonyfák állnak a plázákban és szállodák előtereiben. Az Európai Unió alaptörvényébe gyávaságból nem vették be a kontinens keresztény gyökereit, most pedig télfát állítanak, és a karácsonyi vásárból téli vásár lett. A kereszténység cementezte össze Európát évszázadokon keresztül, de a betlehemi három királyok, a mágus bölcsek ma messze elkerülnék Brüsszelt.

Seszták Ágnes
MNO.hu

CSALÁDI KRÓNIKA

BÁN OLIVIA, aki 2012. augusztus 8-án, Tallinnban született, 2012. október 13-án Tallinnban, a Dómtemplomban tartott magyarnyelvű istentisztelet keretében – a hivatalos szövegrészek és a prédikáció főbb gondolatainak orosz nyelven is elhangzott fordításával, az Észtt Egyház szokásrendjének is megfelelően, Molnár-Véress Pál lelkész által – a kereszttség szentségében részesült, Édesanyja BÀN (szül. VUKS) MARINA (1987-04-29, Tartu, pravoszláv); Édesapja ifj. BÀN ISTVÁN (1981-12-23, Tartu, református). OLIVIA keresztstülei: Dolgorukova Katarina (1998-02-06, Tartu, pravoszláv); Feklin Igor (1971-05-30, Tartu, pravoszláv).

REMÉNY ÉS KERESZTÉNY VÁLASZ A VÁLSÁGRA

Először is, engedjék meg, hogy mintegy túltekintve ezen a konferencián, átadjam Önöknek a magyarok üdvözlétét. Annak az országnak az üdvözlétét, amely Szent Erzsébetet adta Európának. A reggeli szentmisét celebráló egyházi vezető – kedves gesztusként – Magyarországról és Szent Erzsébetéről beszélt a szentbeszédben. Nos, én ebből az országból érkeztem. Hogy egy kicsit szekuláris is legyek, Szent Erzsébeten túl persze Puskás Ferencet és Kubala Lászlót is mi adtuk az európai kultúrának, akik Spanyolországot második hazájuknak tekintették, és akiket a spanyol nép is saját fiaiként szeretett.

Mi, magyarok, értjük a spanyolok mai fájdmát, értjük a spanyol kormány verejtékes küzdelmét, amit az örökölt nehéz gazdasági helyzet ellen folytat. Értjük a spanyol emberek csalódottságát, dühét és türelmetlenségét. Nekünk, magyaroknak is volt és van benne részünk. Ezért mi együtt érzünk Önökkel, és szolidárisak vagyunk Spanyolországgal.

A spanyol a magyarhoz hasonló módon szabadságszerető nép, amely büszkén tekint a saját történelmére, és nem engedi, hogy azt a munkát, amellyel nagyszülei újjáépítették a polgárháborúban lerombolt hazájukat, most mindenfajta bürokraták és a pénzügyi spekulánsok kockára tegyék. Demonstrációk és sztrájkok sora jelzi szerte az európai kontinensen, hogy az emberek mindenhol választ keresnek arra a kérdésre, hogy miként törhetett össze az az álom, amelyet mindannyiunk számára a közös Európa jelentett. Hogyan veszítette el Európa a versenyképességét? Hogyan adósodott el a feje búbjáig? Miért nem alkalmazkodott időben a változó, megváltozott világhoz tervszerűen és megrázkódtatások nélkül? Miért egyszerre szakad most ránk minden baj, összezúzva családok millióinak életszínvonalát és életformáját? Ezek nehéz kérdések. Egy dolgot biztosan tudok Önöknek mondani. Magam is úgy gondolom, hogy ez nem egy egyszerű konjunktúráls válság. Nem arról van szó, hogy a korábbi konjunktúra helyett most dekonjunktúra van az európai gazdaságban; ez egy másik dolog. Én úgy gondolom, hogy szembe kell néznünk a

„aki fél, az ne menjen az erdőbe”

Orbán Viktor beszéde Madridban 2012. november 17-én, a „REMÉNY ÉS KERESZTÉNY VÁLASZ A VÁLSÁGRA” című katolikus konferencián. Az ismétlődő „Tisztelt hölgyeim és uraim” stb. udvariassági fordulatokat, ill. a konferencia (az olvasó által nem ismert) bevezetőjében elhangzottakra való visszautaló megjegyzéseket kihagytuk.

valósággal, nem érdemes áltatnunk magunkat. A világban egy olyan erőátrendeződés zajlik, amely lehetetlenné teszi, hogy a válság utáni világ – benne Európa és az európai élet – olyan legyen, mint a válság előtt volt. Sohasem lesz többé az életünk olyan, mint amilyen a válság előtt volt. Ezért a politikában – mi, magyarok legalábbis úgy látjuk –, hogy a reformok vagy a strukturális reformok nem elégségesek. Mi Magyarországon úgy fogalmazunk, hogy a mi hazánknak, Magyarországnak a teljes megújítására van szükségünk, minden dimenzióban: szellemi, erkölcsi, lelki, gazdasági, szociális dimenzióban teljes megújításra, és ezért radikális átszervezésre. Ez sosem könnyű és sohasem kényelmes.

Mit várhatnak Önök tőlem a mai konferencián? Először tisztázzuk, hogy mit nem várhatnak tőlem. Nem vagyok pap, se vallási vezető. Nem vagyok filozófus és tudós sem, ezért teológiai, filozófiai és tudományos megközelítést nem várhatnak tőlem. Ahogy az angol mondja, én egy „doer” vagyok. Egy, a politikát hivatásának érző ember, aki most éppen miniszterelnök, és csinálja a dolgokat. Annyit hadd mondjak magamról,

hogy én egy kis faluból származó, plebejus származású ember vagyok, aki jogi egyetemet végzett, majd koptatta Oxford padjait is. Részt vettem a kommunizmus és a Szovjetunió elleni illegális politikai harcban, ifjúsági mozgalmakat szerveztem, majd pártot alapítottam, és bevettem a magam szögét a kommunizmus koporsójába – azt az egyet, ami az én dolgom volt. 26 évesen parlamenti képviselő lettem, 35 évesen pedig miniszterelnök. Négy év kormányzás után ellenzékbe szorultam, és nyolc év múlva 2010-ben kétharmados többséggel visszatértem (a választási rendszer miatt az 52 %-os szavazati arány a parlamenti székek kétharmadát jelenti). Amit tehát itt Önöknek majd elmondok, az

tapasztalatra, a közép-európai és az európai politikában gyűjtött tapasztalatra épül. Mondandóm fedezete nem elméleti érvelés, bár kedvelem az agytornákat, hanem gyakorlatias tudás, tapasztalat és személyes átélés. 30 év politikai munkájának a tapasztalata. 30 év, amelyet a politikai színpad deszkáin töltöttem el, amelyek köztudottan gyalultatlan deszkák, és ezért mélyen felsebzik az ember lábát.

A keresztény hagyomány iránt elkötelezett embereket – laikusokat, klerikusokat, katolikusokat és protestánsokat egyaránt – összekapcsolja egy közös érzés. Ez az örüllő felelőssége. Ezékiel próféta könyvében olvassuk, *hogya az őrálló látja jönni a fegyveres ellenséget, de nem fújja meg a kürtöt, és nem figyelmezteti a népet, akkor Isten tőle kéri számon az elveszett emberi életet.* Az én fölfogásom szerint Isten ilyen őrállókká rendelte az egyházi és a világi vezetőket, vagyis a politikusokat is. Ezért felelősségünk tudatában ki kell mondanunk, hogy az Európában

zajló pénzügyi és gazdasági válság nem valamiféle véletlenszerű esemény, amelyet néhány ügyes technokrata majd korigálni tud. Az Európában zajló válság egy olyan hanyatlás következménye, ami már hosszú ideje jelen van a kontinensen. Úgy érzem, meg kell mondanunk, hogy ma Európában az emberi együttélés olyan formái, alakzatai váltak megkérdőjelezhetővé, mint a nemzet és a család. A gazdasági életben hasonló módon bizonytalanná vált a munka és a hitel eredeti értelme. Mindez annak köszönhető, hogy ezek a fontos dolgok – munka, hitel, család, nemzet – eloldódtak attól az erkölcsi alaptól, amelyet a kereszténység biztosított a számukra, és ezért az elmúlt évtizedekben elvesztették a súlyukat és értéküket. Nem tudom, mikor kezdődött ez a folyamat, a történészek talán tudják, de én azt látom, hogy mára kialakult az a helyzet Európában, hogy Európa – a politikában mindenképpen – szégyellni kezdte gyökereit. Ezért van az, hogy az európai új alapdokumentumban nem szerepel a keresztény gyökerekre való hivatkozás. Nem kifejezték, hanem egy nagy európai vitában azok kerültek többségbe, akik azt mondták, hogy ez nem szerepelhet. Schuman, az európai gondolat egyik atyja még azt mondta, hogy Európa vagy keresztény lesz, vagy nem lesz. Ma pedig oda jutottunk, hogy az európai politikusok többsége azon dolgozik, mindent megtesz azért, hogy a kereszténységet az emberek privát életébe, a templomokba és a történelemkönyvekbe száműzze.

Ha egy iszlám ország szégyellni kezdené magát a Korán tanításai miatt, méltán kivívná a többi iszlám ország haragját. Ha Indiában valaki vitatni kezdené a hinduizmus alapjait, vagy Kínában a buddhizmus alapelveit, akkor nagyon gyorsan értetlenség venné körül. Európában ezzel szemben nap mint nap azzal találkozom, hogy inkább azokat fogadja értetlenség, akik a kereszténység értékrendje szerint akarnak gondolkodni és cselekedni a politikai és társadalmi életben. A válságról szólva én a modern világban azt tapasztalom, hogy a válság idején, tehát ma minden sikeres nemzetgazdaságban – merthogy vannak sikeres nemzetgazdaságok is, még ha Európán kívül is – létezik spirituális felhajtóerő. A latin-amerikai országokban a katolicizmus, Indiában a nyugalomra intő hinduizmus, Kínában pedig a munka megbecsülésére épülő buddhizmus. A kapitalizmus Európában szintén spirituális alapoknak köszönhetette megszületését. Kereszténység nélkül nem jöhetett volna létre. Ma azonban már gyakran megmosolyogják, ha valaki hivatásként és nemcsak pénzszerzésként tekint a saját foglalkozására, ha nem kihasználni, hanem megőrizni akarja a teremtet világ rendjét, és megmosolyogják, ha azt mondja, Istentől kapott felelősséget érez azokért a közösségekért, melyeknek részét képezi. A közösségi élet hagyományos formáira, a nemzetre, a gyülekezetekre, a családra a szekularizálódott Európa már szkeptikusan tekint, mintha a múltból visszamaradt lomok lennének, és egyszerűen nem törődik Európa azzal a jelenséggel, hogy nagyon sokan, sokmilliónyan nem tudják már valódi mélységükben megélni az emberi kapcsolataikat. Európa népessége eközben folyamatosan csökken, mert a családot folyamatosan támadják, és a gyermekvállalást sokan úgy fogják fel, mint ami gátolja az önmegvalósítást. A stabil elköteleződésen alapuló családi közösségek visszaso-

rulása általános tendencia Európában. Ez a jelenség Magyarországon, az én hazámban nyomasztó módon van jelen. Nálunk, Magyarországon a házasságon kívül született gyermekek aránya 42 százalék, és az első gyermeküket vállaló nőknek az életkora 30 év, nem hamarabb, csak 30 éves koruk után vállalnak gyermeket. Európában Magyarország azon országok közé tartozik, ahol a legkisebb a gyermekvállalási kedv – Szent Erzsébet országaról beszélünk –, és ez csak részben vezethető vissza a válság következtében kialakult egzisztenciális problémákra. Mélyebb bajoktól is szenved a mi népünk.

Az egyházi közösségeknek a kommunizmus idején rendkívüli próbatételeket kellett kiállniuk Magyarországon. A diktatúra először nyíltan, utána ravaszul egyházüldöző politikát folytatott, amellyel meg akarta szüntetni a magyar emberek kapcsolódását a saját egyházaikhoz. Azonban a magyar emberek saját felekezeteik iránti elkötelezettségét nem tudta megszüntetni, de föl tudta lazítani. A legutóbbi népszámlálási adatokat idézve: Magyarországon ma a felnőtt lakosság 95 %-ban azt mondja magáról, hogy valamelyik felekezethez tartozik, de heti rendszerességgel templomba csak 14 % jár. Arra a kérdésre, hogy vallásos-e, nagyon sokan mondják, hogy igen, de ha megkérdezzük, hogy ez mit jelent, akkor – világosan kitűnik az adatokból – a többség azt mondja, hogy vallásos a maga módján, és csak kevesen mondják azt, hogy vallásos az egyház tanítása szerint. Ezek nagyon izgalmas, és egyúttal figyelmeztető jelzések.

Végül is azt kell hogy mondjam, hogy a keresztény gyökereiről lemondó és fokozatosan előregedő Európa és benne Magyarország hasonlatossá vált ahhoz az emberhez, aki a keresztény tanításban jól ismert történet szerint *homokra építette a házát*. Jött az áradat, beleütközött ebbe az épületbe, és az épület most az összeomlás szélére került. Ezt az áradatot Európa csak részben idézte elő, de Európa saját magának köszönheti, hogy alig volt képes ellenállni az áradatnak, és a problémák mögött a gyengeség, az európai gyengeség mögött éppen azok a dolgok húzódnak meg: a család, a közösségek, a nemzet válsága, amelyek a kapitalizmus korai szakaszában még sikeressé tettek bennünket. Európát erőssé, világ szinten dominánssá tették éppen azért, mert akkor még egy keresztény erkölcsi rendszerbe illeszkedtek: az üzlet is, a gazdaság is, a család is, a nemzet is. Egy kérdést szeretnék csak itt kiemelni, hogy bemutassam, hogy miről beszélek. Ez a hitel kérdése. Az Ószövetségben, ha az uzsora szót lefordítjuk magyarra, azt jelenti, hogy a másik ember megmarása, ahogyan a kígyó is megmarja az embert. Érthető, hogy a katolikus egyház ki is mondta a kamatszedés tilalmát, nyilván meg akarták kímélni az embereket az uzsoraszedés szenvedéseitől, kegyetlenségétől. A reformáció idején a kamatszedéssel kapcsolatos állásfoglalás megváltozott. A mai világban talán már nehéz elképzelni, de az régen még úgy volt, hogy mondjuk egy genfi bankár levelet írt a város protestáns lelkipásztorához, hogy megkérdezze tőle, hogy milyen feltételek mellett és milyen mértékben tartja megengedhetőnek a kamatszedést. Egy egyházi embertől! A korai kapitalizmustól kezdve azonban a hitel elfogadottá vált, amit éppen az tett lehetővé, hogy a szóhoz morális tartalom kapcsolódott. A hitelhez akkor még kapcsolódott a bi-

zalom, az adott szó szentsége, a tisztességes üzleti magatartás. Nem vagyok naiv romantikus. A kapzsiság és gazdagodás emberi ösztöne nyilván azokban az időkben sem volt ismeretlen. Mégis van jelentősége annak, hogy akkor az összes hitelhez kapcsolódó kérdés egy keresztény érték- és magatartásrendszer foglalatába illeszkedett, és a kereszténység mércéjének volt alávetve. Ha végigtekintünk most Európa eladósodott országain, akkor azt látjuk, hogy azoknak a hiteleknek, amiktől a mi országaink szenvednek, már semmi közük sincs semmifajta morális elvekhez. Olyan feltételek mellett lehet ma hitelhez jutni, amelyek veszélyeztetik az egyes nemzetek szuverenitását, és a hitelezők arra kényszerítik a kormányokat, hogy azoktól vegyék el a pénzt, akiknek sokkal inkább adni kellene.

Nekem az a meggyőződése, hogy egy keresztény értékrendet képviselő Európa talán nem engedte volna meg, hogy az emberek felelőtlen hitelek felvételével feléljék családjaik jövőjét. Magyarországon nálunk ez egymillió emberrel történt meg. Ennyien vannak ma személyes, családi csődben. Egy keresztény értékrendet képviselő Európa talán figyelmeztetett volna mindenkit arra, hogy minden egyes euróért előbb vagy utóbb meg kell dolgozni, beleértve azt is, amit hitelként veszünk föl. Egy keresztény értékrendet képviselő Európa talán inkább azoknak adna hitelt, akiken látja, hogy megdolgoznak érte, és meg akarnak dolgozni érte. Egy keresztény értékrendet képviselő, közös Európa talán sohasem engedte volna meg, hogy egész országok süllyedjenek hitelrabszolgaságba. Ez egy komoly kérdés a spanyol nemzet számára. Nem az én dolgom, én Magyarországot viselek felelősséget, de Spanyolország nagyon közel van ahhoz a pillanathoz, mikor hitelrabszolgaságba süllyed. És egy országot két fajta módon lehet leigázni: karddal vagy adóssággal, és ezt sosem szabad elfelejtenünk. És végül, egy keresztény értékrendet képviselő Európa talán a mai helyett egy olyan politikát szorgalmazna, amely méltányosan osztja el a mai gazdasági válság terheit.

Ha Európában ma egy kormány arra kényszerül, hogy európai szervezetektől vagy éppen világszervezetektől hitelt vegyen föl, akkor olyan intézkedésekre kényszerítik, amelyek miatt a saját választói előtt a kormányok hiteltelenné válnak. A ma követelt irányvonal és a megszorítások hosszú távon sem az embereknek, sem a kormányoknak, sem pedig a hitelezőknek nem érdeke, nem helyes dolog e felé szorítani a nemzeti kormányokat, mert ha a sok visszavágás és megszorítás miatt fölbomlik a rend, megszűnik a társadalmi stabilitás, és bizonytalanná válnak a gazdasági élet keretei, akkor ki fog majd megdolgozni a kölcsönkapott eurókért, hogy vissza lehessen azokat fizetni? Görögország példája nem egy nemzet példája, hanem figyelmeztetés egész Európa számára.

Sajnos, személyes élményként azt kell mondanom, hogy Európában a legsúlyosabb morális válság éppen azoknál a politikai és üzleti vezetőknél tapasztalható, akik a saját rövid távú karrier- és anyagi érdekeik miatt minden más szempontot figyelmen kívül hagynak. Ahogy írva is van: „Mert minden rossznak gyökere a pénz szerelme, mely után sóvárogván némelyek eltávolodtak a hittől, és magokat általszegezték sok fájdalommal.”

A morális válság tetten érhető azoknál a vezetőknél is, akik az „együnk és ígyünk, holnap úgyis meghalunk,” de legalábbis a „holnap nem mi kormányozunk” filozófiáját hangoztatva egész országokat képesek voltak eladósítani. Ez súlyos egyéni felelősséget is fölvet.

Sokan vagyunk Európában – bár lehet, hogy kisebbségben vagyunk, de sokan vagyunk –, akiknek az a közös célja, hogy az új Európát ismét a kereszténység sziklaszilárd alapjára tudjuk építeni. 2010 óta Magyarország ezt az utat járja. Hallhatták: új Alaptörvényt alkottunk, amelynek az első fejezetét úgy hívják, hogy Nemzeti Hitvallás. Ez az alkotmányunk lényege, szellemi kerete, abroncsa. Az első sora az új magyar alkotmánynak úgy kezdődik, hogy „Isten, áldd meg a magyart!” Ez a himnuszunk első sora is. A magyar alkotmány első szava az Isten. Magyarország egy olyan ország, amelyet az első királyunk, akit Szent Istvánnak hívnak, mintegy ezer évvel ezelőtt, miután egyetlen gyermeke meghalt, és így nem volt utódja, a magyar koronát felajánlotta Szűz Máriának. Úgy tekintünk Magyarországra, mint amely országot az első királyunk Máriának ajánlott föl. Fontos dolog. Nem egy külföldi hatalomnak az oltalmába ajánlotta, és nem egy pénzintézetnek ajánlotta föl, hanem Máriának. Ez visszatükröződik az alkotmányunkban. Azért is fogalmaztunk ilyen alkotmányt, mert úgy gondoltuk, hogy a saját nemzeti identitásunk védelme érdekében szembe kellett szállnunk a keresztény kultúrának, a keresztény civilizációnak és a keresztény értékrendnek a visszaszorítását és aláadását célzó európai politikai és szellemi irányzatokkal és erőkkel. Tudtuk, hogy ebből harc lesz. Úgy, ahogyan ezt az előbb pontosan hallhattuk. A kereszténység erejét aláadni akaró európai erők nagy és jól szervezett európai erők. Komoly tényezők Európában. Ne áltassuk magunkat, jobb szembenézni az igazsággal. De biztos vagyok benne, hogyha nem vállaljuk velük a küzdelmet, akkor lesöpörnek bennünket mind az európai közélet, mind a nemzeti közélet pályájáról. Ezért Magyarország inkább vállalta ezt a küzdelmet. Mi a következő gondolatokat is belefoglaltuk az alkotmányunkba, ezek most idézett mondatok lesznek.

Valljuk, hogy az emberi lét alapja az emberi méltóság. Valljuk, hogy az egyéni szabadság csak másokkal együttműködve bontakozhat ki. Valljuk, hogy együttélésünk legfontosabb keretei a család és a nemzet, összetartozásunk alapvető értékei a hűség, a hit és a szeretet. Valljuk, hogy a közösség erejének és minden ember becsületének alapja a munka, az emberi szellem teljesítménye. Valljuk az elesettek és a szegények megsegítésének kötelességét. Valljuk, hogy a polgárnak és az államnak közös célja a jó élet, a biztonság, a rend, az igazság és a szabadság kiteljesítése. Elismerjük a kereszténység nemzetmegtartó erejét. Erről volt a legnagyobb vita: elismerjük a kereszténység nemzetmegtartó szerepét.

Most elérkeztünk egy olyan ponthoz, amelynek itt csak a lényegét említem meg. A keresztények számára a politika nehéz kérdéseket vet föl. Nehéz személyes és nehéz erkölcsi kérdéseket. A politika vad világ. Itt nem könnyű sikeresnek lenni. Összeegyeztetni a sikerességet és a keresztény magatartás normáit ebben a világban különösen nehéz dolog. Talán az egyik legne-

hezebb kérdés, amit mindenkinek meg kell oldania magában és a keresztény pártoknak a saját programjaikban is, hogy össze kell egyeztetni az igazság képviselőinek és a többség megszerzésének a szempontját. A hatalmat, hogyha a választók odaítélték, úgy kell gyakorolni, hogy képviseljük a kereszténység igazságát a politikában, de úgy, hogy közben ismét megkaphassuk a többséget is. Mi nem keresztény politikai kamikazék vagyunk, hanem felelős keresztény vezetők. Ha az igazságunkhoz nem társul politikai többség, akkor hogy fogjuk végrehajtani a programunkat a politikában? Ha azonban megvan a többség, de nem képviseljük az igazságot, akkor minek a többség? Ez egy olyan probléma, amit minden keresztény gyökérzettel rendelkező pártnak és keresztény politikusnak tisztázni kell magában: hogyan illeszti össze ezeket a szempontokat? Nyilván másképp kell ezt tenni Spanyolországban, másképp Magyarországon, ez sok taktikai elemet is tartalmazó kérdés, de megkerülhetetlen kérdés mindannyiunk számára. Én azt tudom mondani, hogy bármilyen nehéz is ez a dolog, mi azt tettük, hogy egy vallásilag inkább közömbös országban – mert Magyarország egy vallásilag sajnos inkább közömbös ország – képesek voltunk egy mélyen keresztény alapozású alkotmányt létrehozni demokratikus politikai közegben. Szerintem a magyar példa – és most nem magunkat akarom dicsérni – minden keresztény politikus számára egy biztatás, hogy lehetséges egy vallásilag közömbös országban is demokratikus körülmények között kétharmados parlamenti többséget igénylő, mélyen keresztényi alkotmányt elfogadni. Ez biztatás arra, hogy a keresztény politikának igenis vannak esélyei, győzelmi, alkotói esélyei is vannak a modern európai világban.

A mi nemzeti Alaptörvényünk annak ellenére céltáblájává vált a nemzetközi és a magyar baloldal akcióinak, hogy egyébként számos ország alkotmányában szintén szerepel a keresztény értékekre való hivatkozás. Van jó néhány ilyen alkotmány Európában. Mi magyarázza akkor ezeket a rendkívül elvakult és gyűlölet szította akciókat, amiket ki kellett állnunk? Ez most nem panaszkodás a részemről. A magyarok azt szokták mondani, hogy aki fél, az ne menjen az erdőbe. Mi tudtuk, hogy egy ilyen alkotmánynak ez lesz a következménye. Ezért semmi okunk, hogy sajnáltassuk magunkat. Sőt, titokban elárulom, hogy sokan vagyunk Magyarországon, akik kifejezetten élvezik ezt a harcot, motiváltak benne, azt gondolják, hogy ez egy igaz harc, jó harcolni ebben tehát. De mégis egy fontos kérdés, hogy föltegyük, ha vannak más alkotmányok Európában, amelyek a kereszténységre utalnak, miért pont a magyar váltotta ki ezt az óriási európai támadást? Tanulságos megnézni azt a videofilmet, ami arról készült, ahogyan az európai baloldal Strasbourgban, az Európai Parlamentben egy külön vádülést szervezett a magyar alkotmány megvitatására, hogy elítéljék a magyar alkotmányt. S ez egy óriási vita volt, amin én magam is részt vettem. Érdekes megnézni, hogyan zajlik ma a keresztényellenes politika Európában a nyílt színen. Nos, az én véleményem az, hogy a támadásokat egyértelműen annak köszönhetjük, hogy a mai főáramú európai politikai gondolkodás képviselői, különösképpen a hatvannyolcas eseményekben szerepet vállaló és jelenleg fontos hatalmi pozíciókat elfoglaló értelmiség nem fogadja el, hogy a kereszténység

ismét egyre határozottabb politikai pozíciókat képes fölvenni. Az európai főáram – az ideológiai kategória zavaró ok, ezért most kerülöm a liberális, baloldali meg egyéb kifejezéseket, mert nem tudom, ez ugyanazt jelenti-e itt, ebben az országban, mint nálunk, az én fejemben, hanem inkább azt mondom, hogy –, az európai gondolkodás főárama, domináns áramlata egy világos képpel rendelkezik Európa jövőjéről. Ők azt gondolják (itt az elemzés a kívánsággal összekeveredik, nyilván mi is gyakran esünk ebbe a hibába), ők úgy gondolják objektíven is és szándék szerint is, hogy Európa afelé tart, hogy vallásosból vallástalan legyen, nemzetiből nemzetek feletti formációt öltjön, és család helyett az individuum felé haladjon. Ők ezt progressziónak nevezik. Ez ma az uralkodó szellemi áramlat az európai politikában. A mi bűnünk, amit egyébként büszkén vállalunk, az, hogy a XXI. század első évtizedének a végén mertük alkotmányba foglalni azt, hogy a vallás, az egyház, a nemzet és a család nem a múlthoz, hanem a jövőnkhez is tartozik. Ez az oka annak a gyűlölettől motivált óriási támadásnak, amelyet a magyar alkotmány és a magyar alkotmány megalkotóival szemben Európa-szerte tapasztalhatunk.

Mi úgy gondoljuk, hogy a keresztény értékeken alapuló politika a történelem folyamán most ismét meg fogja újítani Európát. Mi hiszünk abban, amit Schuman mondott: Európa vagy keresztény lesz, vagy nem lesz. És úgy gondolkodunk, hogy nekünk, akiket Isten Európa őrállóiként helyezett ebbe a küzdelembe politikusként, az a feladatunk, hogy az elkoptatott, kiüresedett értékeinknek visszaadjuk a mély keresztény erkölcsi jelentéstartalmát, hogy a szolidaritás ne érdekazonosság legyen, hanem a másik személy, a másik ember iránti elkötelezettség, hogy a teremtet világ megóvása politikai program legyen, hogy a munkát végző embernek a megbecsülése olyan erős és mély legyen, hogy mindenki, aki dolgozik, a segédmunkástól az atomfizikusig hivatásként, egyfajta szent hivatásként tekinthessen a saját munkájára. Azért kell dolgoznunk, hogy a hitelezést, amiről beszéltem, ismét két fél egymás iránti bizalma határozza meg. Nyilvánosan ritkán beszélek erről, de a dolog mégiscsak úgy áll, hogyha ezeket a célokat el akarjuk érni, akkor a személyes változás, a személyes elköteleződés, a személyes példa kérdése nem kerülhető meg. Ahhoz, hogy Európát a keresztény értékek jegyében meg tudjuk újítani, ahhoz olyan politikai kultúrára, személyes mentalitásra, viselkedésre, olyan kormányzásra és olyan személyes példaadásra van szükség, amelyet definiál, meghatároz a keresztény tanítás. Idézni fogok természetesen, és azt gondolom, hogy ezt nekünk, európai közéleti embereknek komolyan kell vennünk. Amit most mondunk, azt komolyan kell venni, vagyis olyan politikára és olyan vezetőkre van szükség, akiknek a kultúrája arra épül, hogy *nem irigykedik, nem kérkedik, nem fuvalkodik fel, nem viselkedik bántóan, nem keresi a maga hasznát, nem gerjed haragra, nem rója fel a rosszat. Nem örül a hamisságnak, de együtt örül az igazsággal.* Ha ezt nem tudjuk a magunkévá tenni, sosem lesz többségünk az európai politikában. Ez a legnehezebb a politika világában, de nem látok más utat a politikában sem, amely ne a kárhozathoz vagy a bukáshoz vezetne. Járjunk hát ezen az úton, kedves Testvéreim!

Orbán Viktor miniszterelnök

NEUHARDT DÁVID, aki 2003. január 17-én született

KASPER KRISZTIÁN, aki 2007. április 28-án született

KASPER EDVIN, aki 2011. június 27-én született

2012. október 28-án STOCKHOLM-ban, a Francia Református Templomban tartott magyar nyelvű protestáns istentisztelet keretében Molnár-Veress Pál lelkész által a keresztség szentségében részesültek. Mindhárom gyermek édesanyja NEUHARDT ANNAMÁRIA, aki 1975. október 8-án Marosvásárhelyen, Erdélyben született, református vallású, és mindhárom gyermek édesapja KASPER LEVENTE, aki 1974. május 16-án, Marosvásárhelyen, Erdélyben született, református vallású.

DÁVID keresztszülei: Kis Erika Kinga (1982-03-15, Marosvásárhely, ref.), Kis Loránd (1976-01-23, Marosvásárhely, ref.), Neuhardt Réka (1978-12-12, Marosvásárhely, ref.), Fourcade, Jean Jaque (1962-01-02, Mont-de-Marsan, Franciaország, róm. kat.)

KRISZTIÁN keresztszülei: Csizsér Hajnal (1976-12-26 Mvh), Nagypál Zoltán (1972-02-28 Kiskunhalas), Füzesi Loránd (1979-10-04 Mvh.), Gábor Miklós (1968-06-27 Mvh), Neuhardt Sándor (1978-11-20 Mvh), Neuhardt Otilia (1979-04-04 Gyergyószentmiklós)

EDVIN keresztszülei: Bokor Andrea (született 1976-06-09-án, Marosvásárhelyen, Erdélyben, református vallású), Bokor Ferenc (született Marosvásárhelyen, Erdélyben), Józsa Enikő (született 1976-07-26-án Marosvásárhelyen, Erdélyben, református vallású)

Neuhardt Dávid, Kasper Krisztián és Kasper Edvin keresztelőjén, 2012. október 28-án. Középen a szülők: Neuhardt Annamária és Kasper Levente, körülöttük családtagok, keresztszülők. A hátsó sorban balról György-Horváth László református lelkész (egy hónappal később, november 25-én Magyarországon elhunyt).

ISTENTISZTELETI NAPTÁR

JANUÁR

12	12:30	VÄXJÖ	Mariakyrkan	
	18:00	SÖLVESBORG	S:t Nicolai kyrkan	
13	11:00	LJUNGBY	S:t Stephans kka	
	17:00	JÖNKÖPING	S:t Franciscus kka	
18	18:30	BORÁS	Hälsleholmskyrkan	
19	12:30	HELSINGBORG	EFS-kyrkan	
	16:30	MALMÖ	Stadionkyrkan	
20	12:30	HALMSTAD	Andersbergskyrkan	
	17:00	GÖTEBORG	S:t Jakobs kyrkan	
26	12:30	VÄSTERÅS	Ansgarskyrkan	úrvacsora
	16:00	ESKILSTUNA	Tomaskyrkan	úrvacsora
27	11:00	STOCKHOLM	Franska Ref.kka.	úrvacsora
	17:00	UPPSALA	S:t Pers kyrka	úrvacsora

FEBRUÁR

09	12:30	VÄXJÖ	Johanneskyrkan	úrvacsora
	18:00	SÖLVESBORG	S:t Nicolai kyrkan	úrvacsora
10	11:00	LJUNGBY	S:t Stephans kka	úrvacsora
	17:00	JÖNKÖPING	S:t Franciscus kat.kka	úrvacsora
15	18:30	BORÁS	Hälsleholmskyrkan	úrvacsora
16	12:30	HELSINGBORG	EFS-kyrkan	úrvacsora
	16:30	MALMÖ	Stadionkyrkan	úrvacsora
17	12:30	HALMSTAD	Andersbergskyrkan	úrvacsora
	17:00	GÖTEBORG	S:t Jakobs kyrkan	úrvacsora
23	12:30	VÄSTERÅS	Ansgarskyrkan	
	16:00	ESKILSTUNA	Tomaskyrkan	
24	11:00	STOCKHOLM	Franska Ref.kka.	
	17:00	UPPSALA	S:t Pers kyrka	

MÁRCIUS

02	12:30	VÄXJÖ	Johanneskyrkan	
	18:00	SÖLVESBORG	S:t Nicolai kyrkan	
03	11:00	LJUNGBY	S:t Stephans kka	
	17:00	JÖNKÖPING	S:t Franciscus kat.kka	
02	13:00	TALLINN	Toomkirik	úrvacsora
03	13:00	HELSINKI	Alppila-templom	úrvacsora
08	18:30	BORÁS	Hälsleholmskyrkan	
09	12:30	HELSINGBORG	EFS-kyrkan	
	16:30	MALMÖ	Stadionkyrkan	
10	12:30	HALMSTAD	Andersbergskyrkan	
	17:00	GÖTEBORG	S:t Jakobs kyrkan	
15-17		TÁNGAGÄRDE	Gyülekezeti Otthon	Küldöttgyűlés
22-24		HOLZHAUSEN	Protestáns Szövetség Presbiteri konferenciája	
30	12:30	VÄSTERÅS	Ansgarskyrkan	úrvacsora
	16:00	ESKILSTUNA	Tomaskyrkan	úrvacsora
31	11:00	STOCKHOLM	Franska Ref.kka.	Húsvét ürv.
	17:00	UPPSALA	S:t Pers kyrka	úrvacsora

ÁPRILIS

06	12:30	VÄXJÖ	Johanneskyrkan	úrvacsora
	18:00	SÖLVESBORG	S:t Nicolai kyrkan	úrvacsora
07	11:00	LJUNGBY	S:t Stephans kka	úrvacsora
	17:00	JÖNKÖPING	S:t Franciscus kka	úrvacsora
12	18:30	BORÁS	Hälsleholmskyrkan	úrvacsora
13	12:30	HELSINGBORG	EFS-kyrkan	úrvacsora
	16:30	MALMÖ	Stadionkyrkan	úrvacsora
14	12:30	HALMSTAD	Andersbergskyrkan	úrvacsora
	17:00	GÖTEBORG	S:t Jakobs kyrkan	úrvacsora
20	12:30	VÄSTERÅS	Ansgarskyrkan	
	16:00	ESKILSTUNA	Tomaskyrkan	
21	11:00	STOCKHOLM	Franska Ref.kka.	
	17:00	UPPSALA	S:t Pers kyrka	

MÁJUS

04	12:30	VÄXJÖ	Johanneskyrkan	
	18:00	SÖLVESBORG	S:t Nicolai kyrkan	
05	11:00	LJUNGBY	S:t Stephans kka	
	17:00	JÖNKÖPING	S:t Franciscus kat.kka	
10	18:30	BORÁS	Hälsleholmskyrkan	
11	12:30	HELSINGBORG	EFS-kyrkan	
	16:30	MALMÖ	Stadionkyrkan	
12	12:30	HALMSTAD	Andersbergskyrkan	
	17:00	GÖTEBORG	S:t Jakobs kyrkan	
14-23		Tervezett Kárpát-medencei körút lehetséges ideje		
18		CSÍKSOMLYÓ	Somlyó-nyereg	Pünkösöd szb
25	12:30	VÄSTERÅS	Ansgarskyrkan	úrvacsora
	16:00	ESKILSTUNA	Mariakyrkan	úrvacsora
26	11:00	STOCKHOLM	Franska Ref.Kk.	úrvacsora
	17:00	UPPSALA	S:t Pers kyrka	úrvacsora

JÚNIUS

01	13:00	TALLINN	Toomkirik	úrvacsora
02	13:00	HELSINKI	Dómtemplom kápolnája	úrvacsora
08	12:30	VÄXJÖ	Johanneskyrkan	úrvacsora
	18:00	SÖLVESBORG	S:t Nicolai kyrkan	úrvacsora
09	11:00	LJUNGBY	S:t Stephans kka	úrvacsora
	17:00	JÖNKÖPING	S:t Franciscus kat.kka	úrvacsora
14	18:30	BORÁS	Hälsleholmskyrkan	úrvacsora
15	12:30	HELSINGBORG	EFS-kyrkan	úrvacsora
	16:30	MALMÖ	Stadionkyrkan	úrvacsora
16	12:30	HALMSTAD	Andersbergskyrkan	úrvacsora
	17:00	GÖTEBORG	S:t Jakobs kyrkan	úrvacsora
22	12:30	VÄSTERÅS	Ansgarskyrkan	
	16:00	ESKILSTUNA	Tomaskyrkan	
23	11:00	STOCKHOLM	Franska Ref.Kk.	
	17:00	UPPSALA	S:t Pers kyrka	

A 2013. ESZTENDŐRE

TEPLOMOK / helyiségek, ahol istentiszteleteinket tartjuk

BORÁS	Hälsleholmskyrkan	Vägländsgatan 3
ESKILSTUNA	Tomaskyrkan	Stenbygatan 4
GÖTEBORG	S:t Jakobs kyrkan	Parkvägen 4
HALMSTAD	Andersbergskyrkan	Grönevångstorg
HELSINGBORG	EFS-kyrkan	Bruksgratan 27
HELSINKI	Alppila-templom	Kotkankatu 2
JÖNKÖPING	S:t Franciscus kat.kka	Torpaplan
LJUNGBY	S:t Stephans kyrka	Bolmstadsvägen 21
MALMÖ	Stadionkyrkan	Stensjögatan 1
SÖLVESBORG	S:t Nicolai kyrkan	Köpmansgatan 1
STOCKHOLM	Franska Ref.kka.	Humlegårdsgatan 13
TALLINN	Toomkirik	Kiriku plats 1
TAMPERE	Kaleva-templom	Liisanpuisto 1
TÁNGAGÄRDE	Gyülekezeti Otthon	40-es út Äspered felé
UPPSALA	S:t Pers kyrka	Kvarmtorget
VÄSTERÅS	Ansgarskyrkan	Pettersbergsgatan 32
VÄXJÖ	Johanneskyrkan	Paradvägen 4
VÄXJÖ	Mariakyrkan	Kungsvägen 117

Figyelem! Az itt közölt időpontok rajtunk kívülálló okok miatt változhatnak, ezért kérjük, az esedékes istentisztelet előtt szíveskedjenek a gyülekezeti felügyelőknél, vagy internetes honlapunkon (www.keve.se) tájékozódni.

A nyári szünetben csak kivételes esetben tartunk istentiszteletet. A rendszeres szolgálatok sora júliusban és augusztusban szünetel.

SZEPTEMBER

05-08	TÅNGAGÄRDE	Protestáns Szövetség konferenciája
07 11:00	TÅNGAGÄRDE	Trogared kápolna
14 12:30	VÄXJÖ	Johanneskyrkan
18:00	SÖLVESBORG	S:t Nicolai kyrkan
15 11:00	LJUNGBY	S:t Stephans kka
17:00	JÖNKÖPING	S:t Franciscus kat.kka
20 18:30	BORÅS	Hässleholmskyrkan
21 12:30	HELSINGBORG	EFS-kyrkan
16:30	MALMÖ	Stadionkyrkan
22 12:30	HALMSTAD	Andersbergskyrkan
17:00	GÖTEBORG	S:t Jakobs kyrkan
28 12:30	VÄSTERÅS	Ansgarskyrkan
16:00	ESKILSTUNA	Tomaskyrkan
29 11:00	STOCKHOLM	Franska Ref.Kk.
17:00	UPPSALA	S:t Pers kyrka

OKTÓBER

05	12:30	VÄXJÖ	Johanneskyrkan	úrvacsora
	18:00	SÖLVESBORG	S:t Nicolai kyrkan	úrvacsora
06	11:00	LJUNGBY	S:t Stephans kka	úrvacsora
	17:00	JÖNKÖPING	S:t Franciscus kka	úrvacsora
11	18:30	BORÁS	Hälsleholmskyrkan	úrvacsora
12	12:30	HELSINGBORG	EFS-kyrkan	úrvacsora
	16:30	MALMÖ	Stadionkyrkan	úrvacsora
13	12:30	HALMSTAD	Andersbergskyrkan	úrvacsora
	17:00	GÖTEBORG	S:t Jakobs kyrkan	úrvacsora
19	13:00	TALLINN	Toomkirik	úrvacsora
20	13:00	HELSINKI	Alppila	úrvacsora
26	12:30	VÄSTERÅS	Ansgarskyrkan	úrvacsora
	16:00	ESKILSTUNA	Tomaskyrkan	úrvacsora
27	11:00	STOCKHOLM	Franska Ref.Kk.	úrvacsora
	17:00	UPPSALA	S:t Pers kyrka	

NOVEMBER

09	12:30	VÄXJÖ	Johanneskyrkan	
	18:00	SÖLVESBORG	S:t Nicolai kyrkan	
10	11:00	LJUNGBY	S:t Stephans kka	
	17:00	JÖNKÖPING	S:t Franciscus kat.kka	
15	18:30	BORÁS	Hälsleholmskyrkan	
16	12:30	HELSINGBORG	EFS-kyrkan	
	16:30	MALMÖ	Stadionkyrkan	
17	12:30	HALMSTAD	Andersbergskyrkan	
	17:00	GÖTEBORG	S:t Jakobs kyrkan	
23	12:30	VÄSTERÅS	Ansgarskyrkan	
	16:00	ESKILSTUNA	Tomaskyrkan	
24	11:00	STOCKHOLM	Franska Ref.Kk.	
	17:00	UPPSALA	S:t Pers kyrka	

DECEMBER

06	18:30	BORÁS	Hälsleholmskyrkan	úrvacsora
07	12:30	VÄXJÖ	Johanneskyrkan	úrvacsora
	18:00	SÖLVESBORG	S:t Nicolai kyrkan	úrvacsora
08	11:00	LJUNGBY	S:t Stephans kka	úrvacsora
	17:00	JÖNKÖPING	S:t Franciscus kat.kka	úrvacsora
14	12:30	HELSINGBORG	EFS-kyrkan	úrvacsora
	16:30	MALMÖ	Stadionkyrkan	úrvacsora
15	12:30	HALMSTAD	Andersbergskyrkan	úrvacsora
	17:00	GÖTEBORG	S:t Jakobs kyrkan	úrvacsora
14	13:00	TALLINN	Toomkirik	úrvacsora
15	13:00	HELSINKI	Alppila	úrvacsora
21	12:30	VÄSTERÅS	Ansgarskyrkan	úrvacsora
	16:00	ESKILSTUNA	Tomaskyrkan	úrvacsora
22	11:00	STOCKHOLM	Franska Ref.Kk.	úrvacsora
	17:00	UPPSALA	S:t Pers kyrka	úrvacsora

Londoni megemlékezés ezeréves államiségunkról – Skóciai Szent Margit „segítségével”

Diplomáciai pályafutásom során mindig fontosnak tartottam, hogy megismerkedjek azokkal a történelmi személyekkel, eseményekkel, amelyek összekötik hazánkat az éppen állomáshelyemül szolgáló országgal, és amelyek a kétoldalú kapcsolatok építésének szolgálatába is állíthatók. A Kéve egy korábbi számában beszámoltam arról, hogy születésének 400. évfordulóján hogyan emlékeztünk meg Hollandiában De Ruyter admirális nemes tetteről, amellyel 26 magyar protestáns prédikátort szabadított ki a gályarabságból 1676. február 11-én.

Hágát megelőzően, az ezredforduló körüli években az Egyesült Királyságban képviselhettem Magyarországot. Ez az időszak nemcsak fontos politikai, gazdasági és diplomáciai eseményekben bővelkedett, hanem tartalmazott egy a mi szempontunkból kiemelkedő dátumot is: a magyar államiség ezer éves évfordulóját, amelyet méltóképpen kívántunk megünnepelni. Tudtuk, hogy számíthatunk Budapest erkölcsi támogatására, de a szűkös pénzügyi keretek miatt tisztában voltunk azzal is, hogy millenniumi ünnepségünknek, angolosan szólva, „high-profile but low-budget”, azaz nagy ívűnek, de egyszersmind szerény költségvetésűnek kell lennie. Kollégáimmal összedugtuk a fejünket, és mint utóbb kiderült, sikeres tervet dolgoztunk ki.

A Westminster Székesegyház főhajója

A londoni Westminster Székesegyház (amit semmiképpen ne keverjük össze a Westminster Abbey-vel, azaz az apátsággal)

Mivel a magyar államiség ezredik évfordulója Szent István királyunk megkoronázásáról emlékeztet, amit köztudottan a II. Szilveszter pápától kapott Magyar Szent Koronával hajtottak végre, továbbá a magyar millennium szerencsésen egybeesett Krisztus születésének 2000. évfordulójával, elképzelésünk az volt, hogy a magyar történelmet is átszövő, ökumenikus istentisztelet keretében rendezünk nagyszabású megemlékezést, lehetőleg egy „nagyon rangos” londoni székesegyházban. Az anglikánok Westminster Apátsága és a Szent Pál Székesegyház nem jöhetett szóba, mivel azok kizárólag a brit állami és királyi ünnepek számára voltak fenntartva. Már korábban is kapcsolatban álltunk azonban a Westminster Katedrális, a legnagyobb brit katolikus székesegyház vezetőivel, így kézenfekvő volt, hogy velük próbáljunk együttműködni a „közös” évforduló méltó megünneplése érdekében. Egy kellemesen elköltött magyar nagykövetségi munkaebéden meg is állapodtunk, hogy a megemlékezést a Westminster Székesegyházban tartjuk, 2000. november 16-án, amely az egyházi naptárban Skóciai Szent Margit napja. Hogy ki is volt ő, engedtessek meg, hogy idézzek azóta elhunyt, pedagógus édesanyám angliai úti beszámolójából, amely a Bajai Honpolgár című folyóirat 1998. júniusi számában jelent meg:

„Londontól száz kilométernyire, az Avon folyó mentén fekszik egy festői városka: Salisbury. Fagerendás és vöröstéglás, itt-ott nádfedeles, keskeny házaival jellegzetes példája az angol kisvárosnak. Vidám hangulatú utcáin sétálgatva pillantottam meg Anglia legmagasabb templomtornyát, amely a salisbury katedrálishoz tartozik. Küszöbét nagy várakozással léptem át. Tudtam, hogy múzeumában láthatom majd az 1205-ben kiadott Magna Charta egyik eredeti példányát. Megilletődve gyönyörködtem Földnélküli János

szabadságlevelének kézzel írott gyöngybetűiben, miközben az angol mellett német, olasz és spanyol beszéd foszlányai szálltak felém a hátam mögött várakozók soraiból. A nemzetközi érdeklődés tovább növelte szememben a kiállított dokumentumok értékét. Ekkor még nem sejtettem, hogy számomra ennél nagyobb értéket is fogok találni.

A korai angol gót stílusban épült templom áhítatkel-
tő félhomályában lépkedve megpillantottam egy gyönyörű
triptichont. Mintha hasonlót már láttam volna valahol....
Igen, megvan! Mecseknádasdon a múlt nyáron! A dunán-
túli kis község templomában van egy hatalmas kép: skóci-
ai Szent Margit hosszú kék ruhában. Ő lenne a Salisbury-i
katedrális kékruhás szentje? Elolvastam az eligazító táblát:
„The Chapel of Saint Margaret of Scotland,

1048-1093, Wife of
Malcolm III. of Scotland.” Va-
lóban ő az, a Mecseknádasd
közelében valaha álló kastély
(vár?) királyi sarjadéka, Szent
István királyunk unokája (le-
ányági), III. Malcolm skót
király felesége, Nagy-Britan-
nia egyik „kedvenc” szentje.
Megilletődve álltam a magyar
lányból lett skót királyné képe
előtt, aztán arra gondoltam,
küldök hozzá néhány fohászt,
hátha meghallgat, és lobbizik
egy kicsit szülőhazájáért...”

A félig magyar, félig an-
gol, majd megbecsült skót királynévá vált Margitnak kalandos életútja volt. Apja, Edmund, fivérével Edwarddal együtt Magyarországon talált menedéket, miután apjuk, Vasbordájú Edmund halála után a dán hódító Canute (Knut) került az angol trónra. Edmund a legenda szerint István király lányát (de legalábbis rokonát), Ágotát vette feleségül. Birtokot is kaptak a mai Mecseknádasd környékén, amit még 13. századi adománylevelek is „Terra Britannorum” azaz a „britek földjeként” említenek. Három gyerekükkel, köztük Margittal, 1057-ben tértek vissza Angliába, ahonnan is az utódlási küzdelmeket, majd az 1066-os normann hódítást követően Ágotának és gyermekeinek ismét menekülniük kellett. Ezúttal Skóciában, Dunfermline mellett értek partot. III. Malcolm, a csatákban jártas, de a betűvetéssel igencsak hadilábon álló skót király 1070-ben feleségül vette Margitot, akinek mély vallásos meggyőződése, pozitív személyisége és – ahogy ma mondanánk – társadalmi, a szegények sorsa iránti érzékenysége megszélidítette férjét is, aki a véres csaták helyett, de legalábbis mellette, templomokat és kolostorokat is építtetett, és gondot fordított a szegények és nélkülözők ellátására.

Margit jelentős szerepet játszott a skót egyház megreformálásában, szerepének népszerűbbé tételében, amiért a mai napig tisztelet övezi személyét. (Nem véletlen, hogy a skót nők jelentős részének még napjainkban is a Margaret

nevet adják, amiről londoni éveim alatt gyakran meggyőződhettem.) Margit 1093. november 16-án halt meg. 1261-ben avatták szentté. Nyolc gyermekük közül két lányuk később angol királyné, három fiuk pedig egymás után skót király lett.

Szent Margit emlékét őrzi az Edinburghi vár legmagasabb pontján levő kápolna, a dunfermlinei templom, számos angliai és skóciai templom – köztük a Salisbury-i székesegyház – kápolnája és számtalan ólomüveg kép.

Magyarországon Mecseknádasdon, Kozármiszlényben és Tompán találkozhatunk emlékével.

A millenniumi megemlékezésünk méltó volt Szent Margit emlékéhez. Az 1200 fős befogadó képességű székesegyház teljesen megtöltötte a mintegy 200 magas rangú

brit vendég, köztük Alexandra hercegnő, a brit királyi család képviselőjében, a Lordok Háza és a brit Képviselőház számos tagja, nagykövetek, valamint a legfontosabb brit politikai, társadalmi és kulturális kapcsolataink. Ott volt további kb.1000 magyar honfitársunk, akik a szigetország legtávolabbi pontjairól is eljöttek a Pátkai Róbert, evangélikus püspök vezette Magyarok Angliai Országos Szövetsége szervezésében, hogy az ökumenikus istentisztelet keretében közö-

sen emlékezhessünk az ezeréves Magyarország kiemelkedő történelmi eseményeire, és adjunk hálát a nemzet fennmaradásáért és viszontagságos történelme során elért sikereiért.

Szentiványi Gábor

Magyarország stockholmi nagykövete

A Szent Margit kápolna Edinburgh városában

Nyíró József

MOST MÁR JÖHETSZ, JÉZUSKA

Idefenn a setét havasok között minden esztendőben valami baj van a karácsonyi szent ünnepekkel. Ezeknek a szegény, egyszerű pásztoembereknek, favágóknak, kik esztendők óta itt vágják a fát valami brassai zsidóknak, – ha haragszik Szentfelsége, ha nem, – semmiletteképpen nem lehet úgy megülni a szent ünnepeket, ahogy az írás parancsolja: éjféli misével, betlehemmel, pappal, tömjénnel, orgonaszóval, deák nyelven, gyönyörűséges evangéliumokkal. Ami nem lehet, hát nem lehet. Eleget erőltették, de nincs mód benne no! Egyik esztendőben hárman-négyen szinte életük árán vágta át a mellig érő havon, jégen, farkasok nyála freccsent az arcukba, minden veszedelemmel megküzdöttek s csak amikor beérkeztek a faluba, akkor derült ki, hogy kerek négy nappal azelőtt megvolt a karácsony s ők hiába jártak. Elvették az időszámítást, amin nem is igen lehet csodálkozni. Eleget ette a méreg, hogy ebben az esztendőben egy faláska Jézust sem kaptak. Még ki is kacagták a faluban. – Másik esztendőben a Kormos bikával akartak utat törni a rengeteg hóban, de a vihar ott nyomta az úton s alig tudának meghúzódní előle a Csalavágó patakában. A drága bika is szinte ott pusztult, hogy az embereket ne is említsem. Lehetetlent az Úristen se kívánhat szegényektől. Hogy mégis egészen el ne kárhozzanak, a mult esztendőben idefenn a havasban maguk csináltak betlehemet, még tán szebbet is, mint az a zsidóországbéli. Ott volt a Kölik, abban egész csorda-ember elfér. Tágas, nagy térhely. Faragtak jászlat, abba a Jézuska képiben beletették a Mihók Trézsi kicsi fiát, ki már úgy kéthónaposka volt, de már – Énistenem – a havason a biblia is nehezebb, mint városan. Néhány marhát, juhokat is tereltek a jászol köré, hogy reája lehöljenek, ahogy írva vagyon és szépen ki is világították szurkos kalánnal, hogy úgy ragyogott a barlang, mint maga a mennyország s osztán szépen elimádkozgattak mellette. Szavamat ne feledjem, a vén Üdö Marci bácsi volt Szentjózsef, a többi hivatalbólileg úgyis pásztor volt. Mindenképpen szépséges dolog volt no. – Az idén erről se lehetett szó, mert a Trézsi fiacskáját elvitte a torokgyík, Szentjózsefnek való se volt, mert Üdö Márton bácsi is meghótt az ősz farkán, az Isten nyugosztalja. Megvallva az igazat, kedve se igen volt senkinek az ünnephez, mert a brassai zsidók tönkrementek, a favágatás abbamaradt s az emberek széjjel mentek. Összevissza három ember maradt a szállásokon: a Csedő úr szolgálja, idős Márton Feri vénlegény s Ülkei Ádám, kinek a múlt télen hótt vala meg a felesége. Esett szerencsétlen emberek mind a hárman, keserűek, morcosak. Eszük ágába se volt nagy dolgot csinálni a Kicsijézus születésiből.

– Legalább istenigazába kialszom magamat! – mondotta a Csedő úr szolgálja, mikor szó volt róla, hogy az idén miként rendezzék az innapot.

Márton Feri vénlegény kártyázni szeretett volna a szentes-tén, de se kártyájuk, se pénzük nem volt hozzá.

Ülkei Ádám még mindig haragudt a Jóistenre, hogy elvette a feleségét. Egy szalmaszálat se szándékozott tovább tenni az ér-

dekében. Kicsit bosszút is akart állani Szentfelségén, hogy őket ilyen nyomorult sorsba taszította, vagy ha nem is taszította, de ki se emelte belőle. Keményen tartották magukat.

– Nem s nem! – pogánykodtak.

Ünnep szombatjára virradó éjjel történt azonban valami, ami az Ülkei Ádám számítását kissé megzavarta. Ádám, akinek a kalyibája legszélről volt, késő este dühös kiáltásokat s puska lövéseket hallott.

– Bizonyosan az urak vadásznak! – azt gondolta, s többet nem is törődött az egésszel. Éppen lefekvéshez készülődött, mikor megzörgették a kalyiba ajtaját.

– Ki az? – szólott az ajtó felé Ádám.

– Ha Isten üsmersz, eressz bé! – felel valaki odakünn.

Ülkei Ádám odacammogott az ajtóhoz s elvette a támasztó karót.

– Te vagy-e, Feri?

Azt hitte, hogy Márton Feri, a vénlegény, ki unalmában jött hozzá, hogy együtt verjék az üdöt; de szinte sóbálvánnyá vált, mikor látta, hogy egy véres ember tántorog be a kalyibába s rémülten azt suttozja:

– Öts el minden világot?

– Szentkereszt legyen velünk, hiszen ez Péter, a gyilkos! – hőkölt hátra Ádám s hirtelen kirántotta, a hóba hánnya a világoló fahasábokat. – Tán nem szöktél meg a tömlöcből, Péter?

– Én biza meg! – hebegi a gyilkos, kit nyolc esztendőre ítéltek, mert féltékenységből megölte a feleségét.

– Ugyanbiza hol volt a szépeszed? – feddette Ádám, de a gyilkos rá sem hallgatott, hanem kimerülten, borzasztó szemekkel rámeredt az ajtóra.

– Zárd bé, rejts el valahova, mert jönnek!

– Kik jönnek? – ütközött meg Ádám.

– A csendörök ... Tepej lábánál meglöttek.

– Meglöttek?

– Meg.

– Eltaláltak?

– El.

– Hol?

– Itt a lapockám alatt.

– Azért vagy véres?

– Azért!

– Az elég baj! – tekergette a fejét Ülkei Ádám, de eszébe se jutott, hogy a sebet megnézzé, kimossa, bekösse. A meglőtt ember se mondta.

– A nyomodon mindjárt itt lesznek! – ijesztette Ádám.

– Igen, de esik a hó! – kacagott a gyilkos. – Kereshetnek!

– Akkor nincs baj! – könnyebbült meg Ülkei Ádám. – Füttözzél! – biztatta a másikat.

– Nem fádom! – kuporgott Péter a tüzecke mellett.

– Nem ennél valamit? – kérdezte később Ádám.

– Nem vagyok éhez! – rázta fejét a gyilkos.

Az idő telt. A szél kívül búgni kezdett s a hó omlott az égből. Ülkei Ádám kihallgatózott s elmosolyodott:

– Most már nem jön senki. Az ördög se találna ide ebben az időben.

A gyilkos is örvendett.

– Ott az ágyam, lefekhetsz! – biztatta Ádám. – Nyúgudd ki magadat!

– Nem alhatnám! – válaszolt Péter.

– A te dolgod! – vont vállat Ádám. Nézte a gyilkos ruháján a fekete vérmocskot. – Mit gondolsz, megmaradsz, vagy megmurálsz?

– Neköm végem! – válaszolt egykedvűen a gyilkos.

– Csúf lövés volt! – tekergette a fejét Ádám.

– Csúf! – ismerte el a gyilkos is.

Ülkei Ádám meghányta-vetette magában a dolgokat, de sehogy se tudott zöldágra vergődni a gondolataival. Végül is kitalálta, hogy mi nyomja a lelkét.

– Az Istennek se értem a dolgot, Péter! Minek e tüzlángjának nem tudtál ott ülni, ahol voltál, a jó meleg tömlecben, ahol minden kényelmed megvolt? Minek kellett kifutnod a bajba, nyomorúságba?

A gyilkos arcát hirtelen fény verte át. Forró volt a szava is, mikor bevallotta.

– A gyermek miatt! ... Van félesztendeje, hogy semmi hírt sem kaptam felőle ... Oszmán itt van a szent karácsony is ... Reám jött, hogy csenáljak neki kicsi karácsonyfát, jászolykát, Jézuskát s együtt énekelgessünk el mellette. Kicsi harisnya es kéne neki, csizmácska a télre, gunyácska, jó meleg kurticska ... Hisze nincs senkije, ki gondoskodik róla.

– Hát ezért? – enyhült meg Ülkei Ádám.

– Ezért!

Ülkei Ádám nézte a tüzet s azt mondta keményen:

– Jól tetted, Péter, hogy megléptél! Reggel bémegyek a faluba s kihozom a fiadat ... Úgy-e, Dénöskének hívják?

– Annak! – hebegte boldogan a gyilkos, elszédülve a tűz mellett. – Aztán legyen, ami lesz! – motyogta, mert az ilyen félvad erdei emberek önmagukkal is beszélnek.

– Dőljünk le legalább fertáj órára! – biztatta Ülkei Ádám.

– Eltöt az üdö, nyúgudjunk valamit!

A gyilkos engedelmesen nyult el a földön. Ádám is elszenderedett.

Egyszer csak hallja, hogy a gyilkos szólítja:

– Te Ádám! ... Hallod-e?

– Mi baj? – riad fel Ádám. – Mi a fenének nem alszol?

– Nekem mennem kell! ...

Így a gyilkos.

– Hova a szemed világába akarsz ilyenkor menni? – ásított álmosan Ádám.

– Én a másvilágra!

Ülkei Ádámnak kiszökött az álom a szemiből.

– Tám nem bolondultál meg? – ijedett meg, de a tűz világánál mindjárt látta, hogy a gyilkos igazat beszél. Éktelen nagyok, forrók voltak a szemei, a színe sárga, mocskos, a teste félig hideg, keze-lába reszket s a vére lassan szivárog bele a tűzbe.

– Újra megindult a sebem – mondotta a gyilkos bocsánatkérőleg.

– Be kellett volna hogy kössük! – szidta magát Ülkei Ádám. – Kinek jutott eszibe?

A gyilkos legyintett, hogy késő.

– Méges hiába lövetém meg magamot! – panaszkodott. – Mégsem láthatám a legénkét! ...

– Eléggé restellem a dógot! – mentegetőzött Ádám. – Ha legalább félnapig tartóztatni tudnád a halált, míg megjárom a falut! ... Három óra oda, három óra vissza kell ebben az időben.

– Már ne verd miatta a fejedet! – morgott bánatosan a gyilkos. – Úgyes késő!

– Én méges megpróbálom! – szökött fel Ádám.

Péter leintette.

– Egyetse! ... Hanem egyebet mondok ... Te jó voltál hozám, Ádám. Helyet adtál, elrejtettél a csendörök elől ...

Szót se érdemel! – szerénykedett Ádám.

A gyilkos lázas szemekkel felnézett Ülkei Ádámra s szinte nyersen mondotta:

– Te, azt tudod-e, hogy ezör pengő van kitűzve a fejemre?

...

– Szép pénz! – üsmerte el Ádám.

– Ez az ezör pengő legyen a tied, Ádám! – hagyakozott a gyilkos.

– Te, kinek gondolsz engem? – pattant fel Ádám.

– Ne járjon a szájad! – torkolta le a gyilkos. – Szólsz a jegyző úrnak s mindjárt kifizeti.

Ülkei Ádám tiltakozni akart, de már nem volt kivel veszekedni, mert a gyilkos hirtelen hanyatt dőlt s elkezdett torkaszakadtából énekelni. Azt fújta, hogy:

„Csordapásztorok, midőn Betlehemben
csordát őrizének éjjel a mezőben,
éjjel a mezőben ...”

Ülkei Ádám tisztelettel lekapta a sapkáját s úgy hallgatta, hogy a gyilkos hogyan ünnepli a karácsonyt. Ének közben felkiáltott:

– Dénöske! ... Dénöske, lelkem fiam! ...

– Hát méges találkozott vele! – mondotta Ádám a meghatódottságtól sűrűre türődött homlokkal. – Méges haza segítette az Isten! ... Nem hala meg anélkül! ...

Továbbad együtt örvendett a gyilkossal, kinek a tömlöcben lenyírt feje verejtékben fürdött, száján folydogált a vére, de azért kacagott, borzasztóan tátott, fekete szájával kiáltozott:

– Ni, milyen szép kicsi csizma, Dénöske! ... Kicsi harisnya! ... Nem fázol meg a télen bennük! ... Várj, mert behívom édesanyádat es! Mári te! Maári! ...

Ülkei Ádám borzongott.

– Az asszonyt kiáltja, kit ő gyilkolt meg! ...

A gyilkos önkívületében tovább játszotta a karácsonyt, míg utolsó szavai belebugyborékolnak a száján előtörő vérebe s egyszerre utolsót rúgott a tűz mellett.

Folytatás a 23. oldalon

TÁNGAGÄRDE 50 ÉVE

Előző lapszámunkban (Új Kéve 2012/3) említést tettünk arról a jubileumi megemlékezésről, melyet a Tångagärdei Gyülekezeti Otthon fennállásának 50. évfordulója kapcsán tartottunk, s melynek keretében hálát adtunk Istennek nagyszerű elődeinkért, neves és névtelen emberekért, akik 50 esztendő alatt hozzájárultak Északra sodródott magyar szórványközösségünk megmaradásához, tudásban és műveltségben való gazdagodásához. Hogy a „neves és névtelen” embereket valamivel közelebb hozzuk az olvasókhoz, jelen lapszámunkban visszatekintünk a nyári táborait eddig mindig Tångagärdén tartó Önképzőkörre és meghívott előadóira.

A Stockholmi Magyar Ökumenikus Önképzőkör és táborai

Az Önképzőkört 1974-ben alapította egy maroknyi lelkes társsal Koltai Rezső, a Svédországi Magyar Protestáns Gyülekezet akkori lelkésze. Az egyesület létrejötté mögött a magyar kultúra, elsősorban az irodalom és a néprajz hagyományai életben tartásának és egy értelmiségi eszmecsere- és vitafórum megteremtésének az igénye állt. Az egyesület 38 éve megszakítás nélkül minden hónap utolsó szerdáján tartja összejöveleteit a stockholmi Magyar Házban. Az Önképzőkör elnöke huszonöt évig Vánky Anikó volt, majd tíz évig Sántha Judit, akit Szentkirályi Csaga követett. A jelenlegi elnök Újvári Tünde. A taglétszám 150 fő körül mozog.

AZ ELSŐ ÉVEK

A kezdetek óta számos jeles költő, író, irodalmár, szerkesztő, filmes, történész, politikus, szociológus, néprajzkutató, lelkész stb. adott elő az Önképzőkör estjein. Mint ahogy azt az egyesület neve is tükrözi, kezdetben leginkább önképezték magukat a tagok, az előadók így szinte kizárólag az egyesület tagjai közül verbuválódtak. Közkedveltek voltak az amatőr előadások. Eleinte csak verses összeállításokat tűztek programra; a kiosztott vagy szabadon választott verseket tíz-húsz hűséges tag olvasta fel. Később már színdarabokkal is próbálkoztak: Karinthy Frigyes egyfelvonásosait és Sütő András *Advent a Hargitán* című színdarabját olvasták fel, ugyancsak kiosztva a szerepeket, majd Tamási Áron *Tündöklő Jeromos* című vígjátéka következett. Közkívánatra két előadást ért meg a *Nagy sátoravatás* című paródia, amelyet Szentkirályi Csaga írt és rendezett, és amelyben az egyesület saját szervezeti életét állította pellengérré.

Az évek során egyre több kívülállót, vendégelőadót kért fel az Önképzőkör. Így az irodalmi, néprajzi, művelődéstörténeti, történelmi tárgyú témák mellett természettudományi és számítástechnikai témákkal is bővültek az előadások, valamint vetítettképes útibeszámolókra és igen népszerű zenei tárgyú produkciókra is sor került.

BEINDULA TÁBOR

1988 óta az Önképzőkör nyári táborát is szervez a Tångagärde-i Protestáns Otthonban. Akkoriban még nem lehetett hazajárni, ezért felmerült az igény egy hosszabb, összefüggő együttlétre, együtt gondolkodásra, hagyományteremtésre itt, a messzi Svédországban is. Arra, hogy egyszer egy évben összegyűlhessenek a magyarajkúak az északi hon minden tájáról egy olyan helyen, ahol minden magyar otthon érezheti magát, hiszen Tamási Áron szavaival szólva: „Azért vagyunk a világon, hogy valahol otthon legyünk benne”. Ez az idézet lett az első tábor címe.

A táborok helyszíne egy közép-svédországi falusi kúria, Tångagärde (Jönköping és Borås között), amelyet a Magyar Protestáns Egyházaközösségtől bérel az Önképzőkör erre az időre. Az időpontot úgy választották, hogy mindig arra a hosszú hétvégére essen – szerdától vasárnapig – amikor június második felében Svédországban a Szent Iván éjszakáját ünneplik (a svéd „Midsommar”, amely megegyezés szerint mindig egy pénteki, munkaszüneti nap). Az épületegyüttes jellegzetes svéd tájon terül el, tóparton, fenyvesek között. Az elszállásolás kisebb-nagyobb hálótermekben történik; a körülmények a szállodaiaknál szerényebbek.

Általában két otthoni – anyaországi, illetve határon túli – meghívott előadó van a táborban, akiket férjükkel illetve feleségükkel együtt szoktak meghívni, s akiktől, megegyezés szerint, egy-két kb. 1-1,5 órás előadást kérnek. A vendégek Stockholmból való oda-visszautaztatását személyautókkal oldják meg általában az egyesület vezetőségi tagjai, és szintén náluk szokott történni az elszállásolásuk is a stockholmi tartózkodás alatt.

A tábori program svédországi magyar előadókkal egészül ki, és szinte minden alkalommal sor kerül egy ökumenikus istentiszteletre is a svédországi protestáns lelkész szíves hozzájárulásával.

A táborok programjában rendkívüli volt a két rögtönzött színházi előadás: Csokonai Vitéz Mihály *Karnyónéja* (1994) és Szigligeti Ede *Liliomfija* (1996).

A zenének mindig fontos szerepe volt a tábor életében; Dejan Ági énekesnő Dániából járt rendszeresen át fellépni a táborban, Mokos Magda csellóesteket, Mokos Imre díjkiosztással végződő zenei vetélkedőket tartott. A nyelvész-fordító Sente Imre húsz éven át minden táboron részt vett, reggel furulyaszóval ébresztette a társaságot, este meg fáradhatatlanul pengette man-

dolinját a tábortűz mellett. „Csak tiszta forrásból” – tanulták a táborozók, és énekelték vele a népdalokat. A reggeli furulyaszót, zoltáréneklést, a rögtönzött kórusokat ma már a Tanga-kórus helyettesíti.

Minden évben sor került legalább egy képzőművészeti tárlatra, elsősorban svédországi, de olykor dániai és finnországi alkotók munkáiból is.

Az első tizenöt táborba, amíg Észtország is be nem lépett az Európai Unióba, rendszeresen meghívták az észtországi magyarokat, és sok alkalommal voltak dániai résztvevők is. Volt olyan tábor, amelyben 6-7 országból való magyarok gyűltek össze.

A tábor minden érdeklődő előtt nyitva áll, s résztvevőinek létszáma 30-80 fő között változott az évek során, de az utóbbi néhány évben 50-60 főnyi résztvevőnél stabilizálódott.

A táborok hangulata közvetlen, oldott. Az előadások szünetében alkalom adódik a közelebbi ismerkedésre, információcserére. Esténként, ha az idő megengedi, tábortűzet gyújt a társaság, és népdalozik. Fontos, hogy mindenki jól érezze magát, és szellemileg felfrissüljön.

AZ ÖNKÉPZŐKÖR NYÁRI TÁBORAI 1988–2012

(Idézőjelben a táborok címe, utána a külföldi és helyi meghívott előadók nevei, helyenként előadásuk témája)

1988 — „Azért vagyunk a világon, hogy valahol otthon legyünk benne” — Első évben még nem volt meghívott. Az alapító tagok, Szentkirályi Csaga, Tóth Károly Antal, Vánky Anikó, Vánky Farkas és Went Ida tartanak előadásokat. Mokos Imre és Mokos Magda zenél.

1989 — „Nemzetünk sodrásban” — Meghívottak: Banner Zoltán művészettörténész, Fényi Tibor publicista és Berhidai Magda író. Svédországi előadó: Sente Imre nyelvész Nagy László költészetéről tart előadást. Tárlat: Rozsnyai Béla ötvösművész kiállítása.

1990 — „Magyarország 1990” — Meghívottak: Cs. Gyimesi Éva irodalomkritikus, egyetemi tanár és Cseke Péter sajtótörténész; Solt Otilia szociológus, politikus és Nagy András. Svédországi előadók: Sente Imre, Csatlós János költő, műfordító és Tóth Károly Antal esszéíró, publicista.

1991 — „Helyünk Európában” — Meghívottak: Kántor Lajos irodalomkritikus és Kántor Erzsébet műfordító. Svédországi előadók: Sente Imre, Tóth Károly Antal, Gönye Gabriella. Dejan Ágnes koppenhágai énekesnő, valamint Mokos Imre és Mokos Magda koncertet adnak.

1992 — „Különbözőség és egyetemesség” — Meghívottak: Lászlóffy Aladár költő, Kiss Gy. Csaba történész és Grendel Lajos író.

1993 — „Szétszórtság – összetartozás” Meghívottak: Kányádi Sándor költő (Erdély), Ernst Árpád könyvtáros, Spaller Árpád (Magyarország), Kovács László Béla matematikus, Rozsnyai Béla szobrászművész (Dánia), Horváti György, Horváti Ildikó, Horváti Eszter (Norvégia), Szirkó Ferenc, Szirkó Éva, Asszonyi István (Észtország). Helyi előadók: Sente Imre, Tóth Károly Antal, Mokos Imre, Mokos Magda, Mokos Ádám, Both Barna, Kalocsi Margit.

1994 — (cím nélkül) — Meghívottak: Ferencz István költő; Albert Gábor író és Albert Zsuzsa költő.

1995 — „Hogyan tovább? Túlélés – megmaradás” — Meghívottak: Kányádi Sándor költő, Vathy Zsuzsa író, Varga E. Árpád társadalomkutató, Beke Kata író, publicista.

1996 — „Hazádnak rendületlenül” — Meghívottak: Bodor Ádám író és Bodor Anikó képzőművész, Dávid Gyula szerkesztő.

1997 — „Erkölc és politika” — Meghívottak: Lázár Ervin író, Tanczos Vilmos néprajzkutató, aki „Szakrális világértelmezés a moldvai csángók körében” címmel tartott előadást. Sente Imre nyelvész, író, fordító: „Mikes Kelemen, a botcsinálta emigráns” cím alatt az emigráns lét kérdéskörét boncolgatja Mikes levelei alapján. A címadó előadást Török Ernő tartotta „Erkölc és politika. Nem a címből lesz a tábor” címmel.

1998 — „Miért ne legyünk optimisták?” — Csörgits József horvátországi költő, lapszerkesztő a résztvevő hitelességével beszélt a délszláv háborúról, valamint verseiből olvasott fel.

1999 — „Két haza – több haza” — Kerekasztal-beszélgetés és vitafórum.

2000 — „Magyarország 1000 éve” — Gion Nándor délvidéki író a jugoszláviai magyarság történetéről, hanyatott sorsáról és a jugoszláviai háború magyarokat sem kímélő kegyetlenségéről adott elő. Bárdi Nándor történész három előadást tartott az elcsatolt területek magyar kisebbségének helyzetéről. Helyi előadók: Sente Imre, Tóth Károly Antal, Kovács László Béla.

2001 — (cím nélkül) — Takács Ferenc (Határon Túli Magyarok Hivatala) a román Vaszgárdáról, Sente Imre Németh Lászlóról tartott előadást. Tóth Károly Antal az Európai Unió témájáról vitaestet vezetett be. Bihari Szabolcs, a Svédországi Magyarok Országos Szövetségének elnöke a szervezeti életben történetekről tart beszámolót.

2002 — „...és bízva bízzál!” — Meghívott előadó Tornai József költő és felesége Rátkai Ildikó, szerkesztő, valamint Füzesi Magda költő Kárpátaljáról és Vallasek István Csíkszeredából. A költők szerzői esteket tartottak, Füzesi Magda a kárpátaljai magyarság történelméről, aktuális helyzetéről is beszélt. Tóth Károly Antal a madáchi dilemmát aktualizálta, Sente Imre Illyés Gyulára emlékezett, születésének 100. évfordulója alkalmából.

2003 — „Rákóczi” — Gereben László művelődésszociológus „A történelmi tudat a kárpátmedencei magyarság körében” címmel tartott előadást, és beszélt az identitástudat és az olvasás viszonyáról. Szabó Á. Töhötöm néprajzkutató „Néprajzi tájak – Kalotaszeg” című előadásában azokról a parasztságban fellelhető etnikai vonásokról értekezett, amelyekre az identitást fel lehet építeni.

2004 — (cím nélkül) — Meghívottak: Rostás Péter István és Rostás Emese kolozsvári újságírók, akik „Az erdélyi/romániai médiahelyzet a választások árnyékában” címmel tartottak előadást. Helyi előadók: T. Veress Magda és Veress Zoltán.

2005 — „A nyugati magyar emigráció sorsa, szerepe és feladatai” — Vitaindító: Sántha Ferenc. Veress Zoltán a magyarság létéről és megmaradásáról tart előadást. Veress Magda Gombáskönyvét ismertette. Lénárd István képzőművész és a tábor szakácsa, a buddhizmusról tartott előadást.

2006 — „Az 1956-os magyar forradalom és szabadságharc” — Wittner Mária ötvenhatos halálraítélt szabadságharcos emlékezett 1956-ra. Vetési László a szórványmagyarok közt végzett munkájáról beszélt. Helyi előadók: Veress Zoltán, Mokos Imre, Mokos Magda, Bihari Szabolcs, Sall László, Jordáky Béla.

2007 — (cím nélkül) — Meghívottak: Maksay Ágnes tévériporter, Juhász László újságíró, Teleki Gergő zongoraművész. A tábor égisze alatt Sall László a fiataloknak „Mervel Ferenc fordítói tábor” szervezett.

2008 — (cím nélkül) — Banner Zoltán Dsida-előadóestet tartott, melynek zenei betéteit Mokos Magda szólaltatta meg csellón. Bakk Miklós politológus az erdélyi magyarság autonómiatörekvéseiről és politikai pluralizmusáról beszélt. Szentkirályi Csaga az 56-os vértanúkra emlékezett, Sántha Ferenc korabeli verseket és naplórészleteket olvasott fel.

2009 — „Alakulás, alakítás, mentés, teremtés” — Meghívottak: Guttman Szabolcs, Szeben város főépítésze, Guttman Márta vegyész-restaurátor, Józsa Márta dokumentumfilm-szerkesztő, Bozsik Péter író, költő, Székely Győző, az Erdélyi Tankönyvtanács igazgatója, Székely Ildikó tankönyvszerkesztő, valamint Tamus István, a debreceni egyetem grafika szakos tanára.

2010 — „Világjáró magyarok nyomában” — Dr. Kubassek János, az érdi Magyar Földrajzi Múzeum igazgatója Almásy László és Körösi Csoma Sándor életművéről értekezett. Tiglezán József a „Magyarok a fényképezés történetében” címmel, Végh Norbert és Jenei István „A fizikai világkép változása” címmel tartottak előadást.

2011 — „Társadalmi praxis és emlékezet” — Gulyás Gyula dokumentumfilm-rendező és Pápai Gergely operatőr dokumentumfilmjeikből vetítettek, Terék Anna fiatal költő verseiből adott elő. Sall László a magyar kultúra svédországi szerepéről és hivatásáról értekezett. Előadását kerekasztal-beszélgetés követte.

2012 — „Egyén és közösség” — a társadalomtudomány, a képzőművészet, a zene, a film és az irodalom berkeiben. Grecsó Krisztián publicista, Grecsó Zoltán balettáncos, Juhász Anna irodalomszervező, Juhász Katalin néprajzkutató, Szabó Zoltán folklorista, K. Horváth Zsolt társadalomkutató és Bozó Kriszta részvételével.

Újvári Tünde
az Önképzőkör elnöke

KÖSZÖNTJÜK A 70 ESZTENDŐS TÓTH KÁROLY ANTALT

A Stockholmi székhelyű Magyar Ökumenikus Önképzőkör évente megrendezett nyári táborainak egyik alapító tagját, hosszú éveken át megbecsült és nagyra értékelt előadóját köszöntjük egy 1996-ban fogant, az Önképzőkörön elhangzott imádságával.

HOZZÁD, URAM

Köszönjük, Uram, Tőled kapott földi életünk ajándékát, amit azért adtál, hogy lelkünk méltóképp felkészülhessen halálunkra, arra a pillanatra, amikor megmérettetünk.

Tudjuk, Uram, hogy kegyelmed nélkül, melynek ereje közelebb visz Hozzád, életünk céltalan és értelmetlen marad. Tudjuk, hogy a Hozzád sóvárgók kérő szava meghallgattatásra talál, s a Hozzád szívből igyekvőket nem hagyod elveszni. Kérünk ezért, hogy hajolj fölénk, Lelkeddel melengess hitünket, s kegyelmeddel tarts meg az Úton bennünket. Kérjük segítségedet, hogy a világban tevékenykedve elvégezhesd mindazt, ami kötelességünk, hogy helyesen ítéljük meg velük kapcsolatos szándékaidat, s rátaláljunk arra a feladatra, amit reánk bízál.

Tudjuk, Uram, hogy azt akarod, valamennyien Hozzád találjunk, és Hozzád térjünk. Tudjuk, minden megpróbáltatás, amit reánk mérsz, azt szolgálja, hogy lelkünk a fájdalom mélységeiből fényed felé forduljon. Tudjuk, hogy a szenvedés is kegyelmed ajándéka. Ezért mondjuk lélekbeli legigazabb imádságunkat: „Legyen meg a Te akaratod”.

Amen.

(Tángagärde, 1996. július 4.)

A Pázmány Péter Elektronikus Könyvtár (PPEK) – a magyarnyelvű keresztény irodalom tárháza – állományában olvasható Tóth Károly Antal: „... és bízva bízzál” című kötete, melynek írásait 1996-tól kezdődően Új Kéve című egyházi folyóiratunk közölte mintegy tíz éven át. Sajat kötetéről, annak 2006-ban fogant előszavában így ír a szerző: „A hetedik nap című első részben mindennapjaink alapproblémáiról való töprengéseket gyűjtöttem egybe, a második, a *Mai keresztes vitézek* címűben korunk néhány társadalmi jelenségét igyekszem keresztény szemmel értékelni. Az utóbbiak többségét közölte valamely magyarországi vagy erdélyi lap is.

Bevallom, ezek az írások az én belső fejlődésem tanúi és bizonyos értelemben termékei. Valaminek a megírása mindig több, mint gondolataink egyszerű lejegyzése, mert közben nem várt felismerésekre is rádöbbenünk. Ezek szép pillanatok. Mintha rejtett rezesek hirtelen megnyílnának előttünk, vagy világosság töltene be szemléletünk addig homályos zugait. Örömmel töltene el, ha az olvasók, a könyvvel ismerkedve, maguk is részeseivé lennének ennek az élménynek.”

Tóth Károly Antal személyében a ma már XX. évfolyamában járó egyházi lapunk, az Új Kéve egykori munkatársát köszöntjük!

Folytatás a 19. oldalról

– E meghala! – vakarta a fejét Ülkei Ádám s csendesen ülve a holttest mellett sokáig gondolkodott.

Mit fundált ki, mit nem, egyszer csak feláll, a katonaládája fenekéről kivesz egy ökörfejére való láncot, odalép a halotthoz s jó keményen összeköti vele a halott dermedező kezeit.

– Így ni! – mondotta setéten s öltözködni kezdett.

A bundát felöltötte, fogta a fejszét, a ház ajtaját békócsolta s mire pitymallott, már útban volt a falu felé.

Dél felé járt az idő, mikor megérkezett a község házára és haptákba vágta magát a jegyző előtt.

– Jelentem alásan, a gyilkos Pétert, ki megszökött a tömlöcből, az éjszaka sebesülten egymagam elfogtam, megkötöttem s most kérem a fejire kitűzött ezör pengőt!

A jegyző tisztességes ember volt, megundorodott a vérdíj utáni mohóságtól.

– Szégyelhetné magát! Ráér még megkapni azt a pénzt!

– Nekem most kell! – csökönyösködött Ülkei Ádám.

– Miért olyan sürgős? – kérdezte kedvetlenül a jegyző.

– Neköm azért, – remegett a hangja a vad embernek – mert ma van karácsony este s én azt a pénzt a Péter árvájának szántam, Dénöskének ... Szeretnék rajta kicsi csizmát venni, kicsi harisnyát, jó meleg posztó kurticskát, báránybőr sapkát, hogy meg ne fázzék a télen... Legalább annyi öröme legyen szegény árvának ... Az a pénz úgylis a gyermeket illeti. Az apja az életével fizetett érte ... Legalább az a pár krajcár maradjon utána. Senkinek nagyobb jussa nem lehet hozzá, mint annak az ártatlan gyermeknek. Legalább neki legyen karácsonya ebben a cudar világban! ... Nincs igazam? ...

Míg a jegyző reszkető kézzel a penna után nyúlt, hogy intézkedjék, a vad pásztor szálfegyenesen, büszkén körül nézett az irodában, hadd lám, van-e valaki, ki azt meri mondani, hogy neki nincs igaza! ...

Mikor a pénzt megkapta s estére el is intézte, amit akart, a hóna alá szorította a csizmácskákat, kicsi harisnyát, kurticskát s büszkén felszólott az égbe:

– Most már jöhetsz, Jézuska! ...

KÖSZÖNTJÜK A 90 ESZTENDŐS SZENTE IMRÉT

„Számunkra, akiket sorsunk messze vetett, különélésünk éveit, évtizedeit alatt, ha öregedtünk is, a haza tekintetében megállt az idő, az illyési „Haza a magasban” elégítette ki otthonigényünket ezután; külhoni sajtótermékeinkben, Magyar Házakban őrizhettük anyanyelvünket, szokásainkat, ünnepeltük minden évben, mintha születésnapunk lett volna, a forradalom évfordulóját. Azzal tisztában voltunk, hogy a Hazában egyre kevesebben gondolnak rá, s egyre többen keserű szájjal, a felnövekvő új nemzedék pedig csak azt tudja róla, amivel sommásan elintézik az iskolában: hogy „ellenforradalom” volt. Amire persze csak vállat vonnak, ahogy mi is annak idején a Tanácsköztársaság emlegetésére.

A kilencvenes évek közepe táján láttam Pesten egy dokumentumfilmet, a hatvanas évek elejéről, a még golyónyomos Budapestről. Valami ünnepi alkalommal a még jó erőben lévő Kádár János ágalt a szónoki emelvénnyel, fegyveres munkásörtség tömegétől körülvéve. A civilek távolabb szorongtak a járdaszélen, fázósan s kissé elnyűtten, minden lelkesedés nélkül hallgatták, de a hangszóró annál hangosabb tapssal és ovációval jutalmazta az elpufogatott frázisokat. Unottan s viszolyogva feszengtem a széken, s nem értettem szomszédaim derűs hangulatát. Nekik volt mihez kapcsolniuk a látottakat: mint mondták, „nosztalgiáztak”, fiatalságukra emlékeztek...

Nem ezt teszem-e magam is, visszapillantva arra, amit átéltem, de főleg arra, amiről lemaradtam? Talán lesznek, akik nem tartják haszontalannak feledékenységre hajló korunkban.”

Jó sáfár módjára Sente Imre mindig azt tette, amit szíve szerint tennie kellett: – emlékezett, és emlékeztetett. Köszönet érte!

Sente Imre az Észtországi Magyarok Munkácsy Mihály Egyesülete fennállásának 15. évfordulóján (Tartu, 2003. november 15.)

Decz Miklós
1930-2012

1930. november 9-én született az észak-kelet magyarországi Ózdon, szegény, de szorgalmas szülők gyermekeként. Hárman voltak testvérek, volt egy bátyja és egy húga. Édesapjuk korai halála még nagyobb szegénységbe taszította a családot. Hogy a család valahogy megéljen, az idősebb testvér az Ózdi Vasműben kezdett dolgozni. A második világháború alatt bátyját behívták katonának. Az édesanya két gyermekével otthon maradt és mint varrónő próbálta eltartani a családot. Miklós kőművesnek tanult, de szakmájában nem sokáig dolgozott, inkább ő is a vasművet választotta, mert ott többet keresett. 26 éves volt, amikor kitört az 1956-os forradalom és szabadságharc. Ennek leverése után, a megtorlások elől, és mert az akkor vizsztatérő kommunista rendszerrel nem értett egyet, külföldre, Jugoszláviába szökött. Ott egy menekülttáborba került, majd onnan jutott ki Svédországba. 1967-ben Eskilstunában megismerkedett Sály Jolánnal, akit nemsokára feleségül is vett. 1971 márciusában megszületett kislányuk, Katerina. Miklós az eskilstunai Bolinder-Munktel cégénél, a traktorgyárban dolgozott. Munkahelyi baleset következtében betegnyugdíjba helyezték. Miklós nagy emberszerető volt. Hűséges tagja volt az eskilstunai magyar közösségnek, ő volt mindig az első jelentkező a különböző rendezvényekre és ünnepségekre, és ő érdeklődött leginkább a következő összejövetelekről. Hasonlóképpen igyekezett minden istentiszteleten részt venni a magyar protestáns gyülekezetben, és amikor már nem vezethetett autót, ismerőseit kérte meg, hogy vigyék-hozzák a gyülekezeti találkozókra. Minden alkalmat megragadott, hogy magyarok között lehessen, hogy hallja és használhassa anyanyelvét. Nagyon sze-

rette a befogadó országot, új hazáját, Svédországot, és jól érezte magát Eskilstunában. Érdekelte a sport, a politika, a közelet, és általában a társadalmi kérdések. Katerina lányával, aki nagyon szerette az édesapja házi készítésű magyar ételeit, jó viszonyban élt. Miklós és felesége Jolán legjobb svéd barátai voltak Dagny és Rolf Johansson. 2006 decemberében Miklós elveszítette élettársát, Jolánt és az ezt követő bánatot és fájdalmat nehezen viselte, nem is tudta feldolgozni hátralevő napjaiban. Két évvel ezelőtt Miklós is szembesült egy súlyos betegséggel, amit kisebb-nagyobb sikerrel próbált legyőzni, de legyőzni sajnos nem tudta. 2012. augusztus 1-én visszaadta lelkét Teremtőjének, mély bánatban hagyván leányát Katerinát, rokonait, barátait és magyar ismerőseit, sorstársait, akik szeptember 6-án a Sankt Eskilstemetetőben kísérték utolsó útjára. Nyugodjék békében.

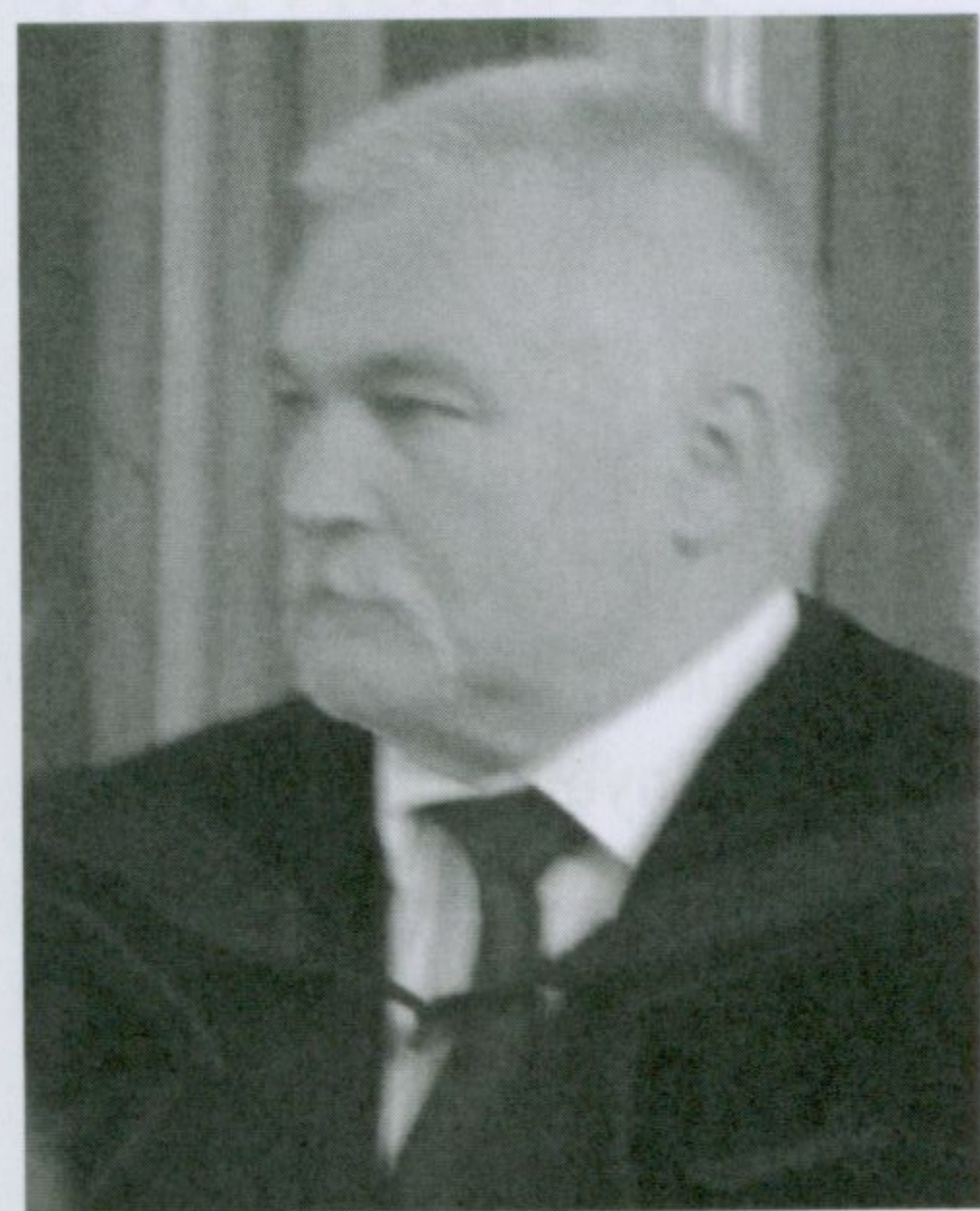

Bertha (Lázár) Lillie
1924-2012

Lázár Lillie 1924. június 11-én született Budapesten. Édesapja, Lázár Andor a két világháború közötti időben híres ügyvéd, a Gömbös- (1932-36) és a Darányi-kormány (1936-1938) igazságügyminisztere, a magyar gazdaság egyik prominens személyisége, a Dunamelléki Református Egyház főgondnoka, aki *Visszaemlékezéseim* című önéletrajzában mind családjának történetét, mind Magyarországot történetének eme igen nehéz és ellentmondásokról terhelt időszakát hitelesen írja meg. A kis Lillie Lázár Andor második házasságából származó ikerpár egyike. Édesapjának első felesége, telegdi Roth Márta ugyanis 1920. november 24-én spanyolnáthában meghalt, özvegyen maradt férjére hagyva a csak 13 nappal korábban, november

11-én született gyermeküket, Györgyöt. Két esztendővel később, 1922-ben Lázár Andor újránősül. Második felesége Faragó Lillie, akinek édesapja Faragó Ödön hosszú éveken át képviselte Kínában a Monarchiát egy nemzetközi vámügyi bizottság keretében. Nem véletlen tehát, hogy a kis Lillie anyai nagyapjának nyomdokaiba lépve kiváló és magasfokú gazdasági iskolában, a M. Kir. Gróf Serényi Béla Gazdasági Felső Leánynevelő Intézetben, Putnokon végzi tanulmányait, 1942-ben. Harmonikus családi összetartozás, hitben gazdag nevelés, református-katolikus testvéri kapcsolat, az iskola személyiségérlelő hatása, példás közelet, – mindez együtt az a szellemi-lelki örökség, amit Lázár Lillie magával hoz. Ez a puritán szellem óvta meg apját minisztersége idején a hatalom szélsőségeinek kísértésétől, s ez a puritán lélek volt mentővára a háború utáni megaláztatások idején, a Budapestről való kitelepítés nehéz óráiban. Az „Istennek – Hazának – Tudománynak” szellemisége magyarságszeretetében kitapintható volt. A háború utolsó éveiben mélyül el ismeretsége bátyjának, Györgynek legjobb barátjával, Bertha Kelemenel, aki 1946-ban feleségül veszi, s 1947 februárjában már együtt érkeznek meg Svédországba. Bertha Kelemen a svéd-magyar ösztöndíjasok cseréjéről szóló egyezség alapján kerül Stockholmba, a stockholmi főiskola keretén belül Leffler Béla által 1929-ben alapított Magyar Intézetbe, ahol Leffler utódja, Lotz János titkára, majd ennek az USA-ba távozása után vezetője lesz. Bertha Kelemen a svéd-magyar kapcsolatok kitűnő ismerője, aki a *Magyarok és svédek* című művében a magyar és svéd népműltjának közös emlékeit foglalja össze (Teleki Pál Tudományos Intézet, Budapest, 1946). Intézetvezetői beosztása mellett Magyarország stockholmi nagykövetségén kulturális attasé. Bertha Kelemen 1951-ben, 37 éves korában hirtelen elhunyt. Öt éves házasság után, 27 évesen, Bertha Lillie özvegy marad. Fiú ikertestvére és apja első házasságából származó bátyja 1948-ban hagyják el Magyarországot, – előbbi az Egyesült Államokba, György bátyja Belgiumba kerül. Szüleiket 1951 májusában 14 000 sorstársukkal együtt 24 óra alatt kilakoltatják budapesti lakásukból, s a Nagyunságra, Fegyvernek községebe deportálják. Bertha Lillie Svédországban marad, s a Mekaniska Förbundet könyvtárosa lesz, egészen 50 éves koráig, egy súlyos szívmitét miatti kényszernyugdíjaztatásáig. Először 1961-ben utazhat haza s találkozhat szüleivel, majd többször látja őket vendégül

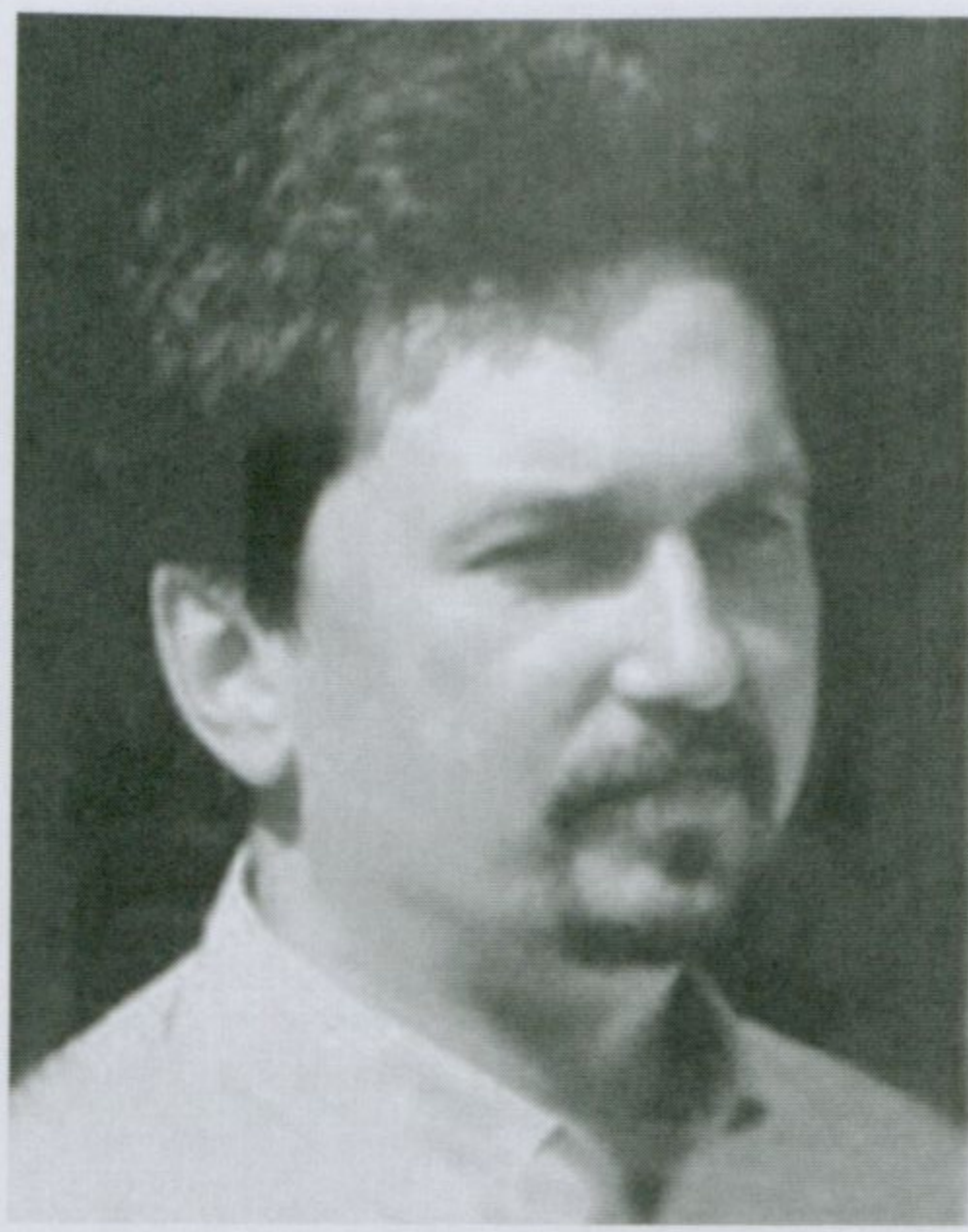
Svédországban. Kiváló magyar emigránsokból és svéd emberekből álló baráti-ismeretségi köre mellett szoros kapcsolatot tart fenn az otthon maradt és a szétszóratásban élő családtagjaival. Két és fél évvel ezelőtt fájó szívvel búcsúzik a hosszú ideig Amerikában élt, majd Franciaországba költözött ikertestvérétől. Az emigráns szervezetek által a nemzeti ünnepnapok és más emléknapi alkalmával tartott megemlékezéseken és kulturális rendezvényeken ugyanúgy, mint a magyar protestáns gyülekezet istentiszteletein örömmel vesz részt. Az első között jelentkezik az egyházi közösségünket jövedelmük 1%-ával támogatók sorába. Könyveinek egy része mellett sok tucatnyi fényképalbuma kerül egyházi közösségünk tágagárdi könyvtárába. 2012. szeptember 25-én, 88 éves korában adta vissza lelkét Teremtő Urának. November 1-én, a stockholmi Skogskyrkogårdenben kísértük utolsó útjára, s helyeztük el hamvait ott, hol férje 61 éve nyugszik, s hol várta, hogy újból együtt lehessenek. Isten adjon neki, nekik örök békességet!

György-Horváth László
1951-2012

György László 1951. október 23-án született Marosvásárhelyen. Rövid bemutatkozásában ezt írja: „Harisnyás, lájbis családban születtem 1951-ben. Irataim szerint marosvásárhelyi, gyökereim szerint székelytompai vagyok. En akkor, s ma is úgy gondolom, hogy csak Tomparól volt számomra látható tisztán Marosvásárhely. A Nyárád titkait is a Maros fuvarozza a végtelen tengerek felé. A Küküllőét is. Ezzel meg is határoztam az életemem: Kis-Küküllő, Nyárád és Maros-mente, s nagyapámék szokásvilága, mely csak egy hajszállal különb a másik faluénál. Ez a világ tanított, Vásárhely bizonyítványokhoz juttatott. Később Kolozs-

vár és Budapest is diplomát adott, de a meghatározó a poros könyvtárak levegője, a parókia ablaka alatt szürkületben hazatérő csorda kolompja, a szaggyalagos szülő lábpedállal hajtott templomi orgonaszó, a szorosok, Al-és Felszegek voltak. Kell az Istent szolgáló református lelkész mivolt, melyben megtaláltam a hit és a magyarság kapcsolatát.” 1974-ben Kolozsváron, a Protestáns Theológián végzett. Első házastársa családnevét is felvéve lett György-Horváth László. Missziós lelképásztorként „életvitelszerűen” hét országban élt: Erdélyben, Magyarországon, a szlovákiai Felvidéken, az ukrainai Kárpátalján, Kanadában és Amerikában, majd 2007-ben „családi újraegyesítés” útján került Svédországra, ahol feleségével, Simon Anna-Máriával együtt Stockholmban „Siculus” néven

Mitró Sándor
1958-2012

könyvkiadót létesített, s ennek égisze alatt adta ki többek között „Stockholmi szerelem” című verseskötetét, majd 2010-ben a „Székely-Vásárhely” című fényképekkel illusztrált könyvét. Egy másik kötetében svédországi ’56-osokat szólaltatott meg, legutóbb pedig „Székely legendáink világa” címmel versebe szedett formában elevenítette meg mondavilágunk egy-egy darabját. Felesége elmondása szerint két kiadásra kész regénye és számos nagyívű elképzelése maradt utána immár torzóban. A civil életben szociális munkatársként is dolgozott, többek között román bevándorlókkal, de elmondottai szerint a svédországi lapok között is szeretett volna szociális és missziós munkát folytatni. Itteni gyülekezeteinkben felkérésre néhány alkalmi helyettesítő szolgálatot is végzett, de önmagát alapvetően így jellemezte: „Székely-magyar vagyok és író.” Október végi istentiszteletünkön úgy búcsúzott, hogy az elkövetkezőkben Magyarországon és Erdélyben várja a munka. Tervek egész sorát magával vivén november 23-án feleségével Magyarországra repültek. Két nappal később, 25-én hirtelen elhunyt. Isten nyugosztalja, s adjon neki békés pihenést a hazai földben!

1958. november 15-én született, Budapesten. Dédapja az első világháborúban, nagyapja a második világháborúban, a Don-kanyarban esett el. Édesapja még a tanulmányai befejezése előtt árva lett. 1957-ben kötött házasságot Szakács Liviával. 1958-ban született fiuk Sándor és 1963-ban Tamás. A szülők válása után 1970-től édesanyjuk nevelte tovább a fiukat. Édesapja 1973-ban Svédországra emigrált. Itt újból házasságra lépett, Lambert Évával; két lányuk született: Pancsika, aki másfél évet élt, és Lilián. Sándor 1980-ban elsőként önálló vállalkozást indított

ipari alpinizmusban, INDA GMK néven. Amikor a helyi kommunista vezetők látták, hogy a cég fejlődik és többmillió megrendelést kap, ellehetetlenítették és csődbe juttatták. Sándor ezután Svédországba kényszerült és édesapjánál tartózkodott, tervei szerint pár hónapig. Ekkor ismerte meg feleségét, Ildikót, és kötöttek házasságot 1988-ban. Sándornak négy gyermeke született: Péter (1989), Gábor (1992), Máttyás (1995) és Eszter (1999). Barlangásznevén „Micc” 15 éves kora óta részt vett különböző barlangok feltárásában Magyarországon, később tagja lett a Stockholmi Barlangász Egyesületnek. Utazásokat szervezett svéd barlangászoknak Budapestre. Kedvenc helye, ahova minden nyáron visszatért és ahol igazán jól érezte magát, a Bükk hegységben levő csodás környezetű kis falu, Répáshuta volt. Innen pár kilométerre verték fel sátraikat minden nyáron barlangkutató barátaival együtt, és próbálták a Békás- és a Koporsós nevű barlangokhoz való bejáratot kiásni, és bejutni a barlangokba. Micc rengeteg barlangásznótát tudott, sokat énekelt őket, és maga is szerzett dalszövegeket. Aktívan részt vett a Svéd-Magyar segélyszervezet munkájában, segítette a cserkészetet, alapító tagja volt a Stockholmi magyar iskolának. Bábszínházzal turnézott, vagy épp ő volt a Mikulás. Munkálkodott azon is, hogy a svédországi magyar katolikus híveknek állandó papja legyen. Csa-

ládjával együtt tagja volt a Fokoláré* nevű katolikus mozgalomnak. Egyes, keresztény élete, segítőkészsége, az igaz úton járása példaértékű számkra. Munkáját mindig fáradhatatlanul végezte; családban, közösségekben és nemzetben gondolkodott. Vallotta, hogy a magyarság jövője és megmaradása csak a Kárpát-medencén belül képzelhető el, s hogy ne csak szóval vallja ezt, tettel is bizonyította, amikor 2004-ben összekapta családját és leköltözött Magyarországra. Anyagi nehézségek miatt azonban 2006-ban a család visszatért Stockholmba. Sándor a Trabé nevű szállítási vállalatnál teherautósofőrként dolgozott. Nehéz fizikai munkát végzett, és nem panaszkodott. December 5-én is küzdött az óriási hóviharban, hogy az árut kiszállítsa. Próbálta kiásni a hóból a teherautót, amikor hirtelen, valószínűleg szívinfarktust kapott, megállt a szíve, és nem sikerült újraéleszteni. Hirtelen szólította el a mennyei Atya. Sándor távozásának üzenete, főleg most, karácsony táján, legyen mindannyiunk számára ez: Egyengessétek az Úr útját, és fogadjátok szívetekbe a Fényt, Jézus Krisztust! Sándortól végső búcsút december 28-án, pénteken 10 órakor veszünk a stockholmi Skogskyrkogården Heliga Korsets nevű kápolnában. Kérjük Istent, adjon neki örök nyugalmat és békességet; családjának, barátainak és ismerőseinek pedig vigasztalást a gyászban. Emléke legyen áldott!

* A Fokoláré Mozgalom egy kis „nép”, mely világszerte elterjedt különböző népek és kultúrák között. A legkülönbözőbb foglalkozású, különböző társadalmi rétegekhez tartozó, különböző vallású vagy nem vallásos meggyőződésű emberek kötelezték itt el magukat, hogy egy szolidárisabb, egyesült világ magját alkossák. A Fokoláré egy új lelkeségi és társadalmi megújulási mozgalom, mely kifejezetten közösségi lelkeség. Olyan életstílust alakít ki, mely a keresztény tanokból merít – bár nem hagyja figyelmen kívül, sőt hangsúlyozza a más vallásokban és kultúrákban élő hasonló értékeket – és így ad választ az élet értelmét és hitelességét érintő kérdésekre, valamint hozzájárul a béke és az egység megvalósításához a világon. Előítéletek omlanak össze; az igazság és a szeretet magjai, melyek ott élnek a különböző kultúrákban, egymást kölcsönösen gazdagító kincsé válnak. Új távlatok nyílnak a társadalom minden területén, a kultúra, a politika, a gazdaság és a művészet világában. Különböző kulturális környezetben élők ezt a lelkeséget, s így termékeny párbeszéd nyílik: a katolikus világban az egyes emberek és a különböző csoportok, mozgalmak és társaságok között, hogy megerősítsék az egységet; a különböző keresztény egyházak között, hogy a teljes közösség felé haladjanak; a különböző vallásokkal és a nem vallásos meggyőződésűekkel. Együtt törekszenek az igazság teljességére és az egyetemes testvériség megvalósítására, amire a világon mindenki vár.

[www.fokolare.hu]

Reményik Sándor

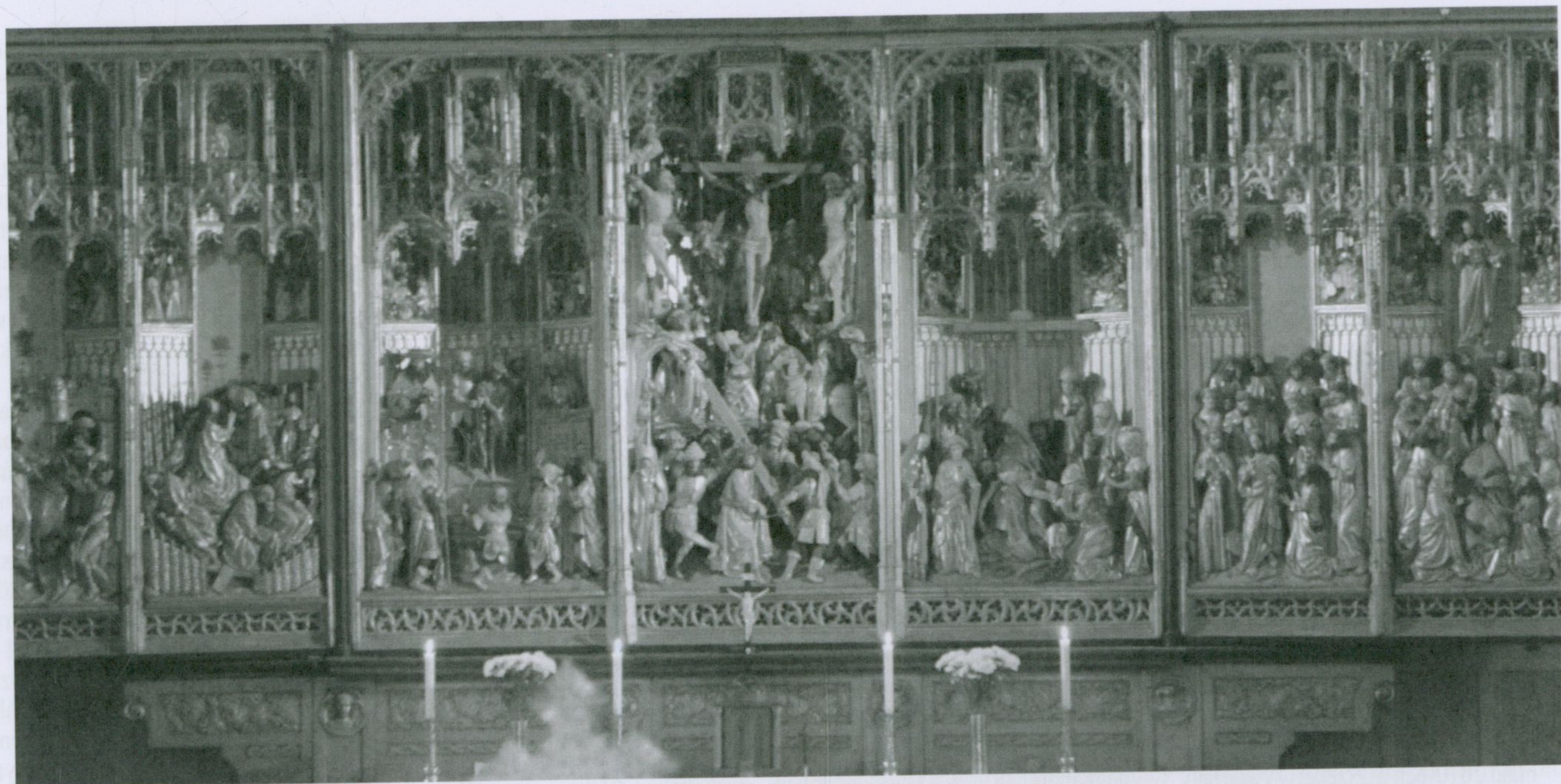
MEGHALNI MÉGIS EGYEDÜL KELL

Lehet menyasszonyod, vagy feleséged,
Apád, anyád, gyermeked, vagy testvéred –
Lehet szeretőd, és vad szenvedély
Köthet hozzá, vagy könnyelmű szeszély –
Vagy mint a forrás: fogyhatatlan vágy,
Vagy vele-élés: mint a tenger, mély –
Köthet hozzá egy forró, kéjes óra –

Sok éjszaka vonagló lüktetése,
mely ködpárává foszlik virradóra –
Kapaszkodhatsz egy hosszú lélek-láncba
És szállhatsz, mint méh virágról virágra –
Ráborulhatsz egy élő-halott nemzet
Égbe-meredő szirt-ravatalára –
Lehet szerelmed, mint ólom: nehéz,
S lehet illanó, s tűnő, mint a fény
És lehet, mint a koporsó: kemény.
Befogadhat egy kis hálószoza –

S egész országok fogadhatnak be –
Az ágyad és az asztalod
Minden nap rózsával lehet tele –
Lehet, hogy egy babérrödöt aratsz –
S mint játékközben a labdát a gyermek:
Egyik kedves kéz a másikba perget –
Álmodhatsz, szerethetsz és barátkozhatsz
És végül mégis egyedül maradsz:
Halálod egyedül kell elviselned.

Sopron, 1941. január 28.

NEGYEDIK ALKALOMMAL rendeztük meg a Strängnäs-i Dómtemplom Mártírok Kápolnájában a Sass Kálmán érmihályfalvi református lelkész emlékét felidézõ, magyar vértanúinkra emlékezõ istentiszteletünket, melyet méltó módon foglaltak keretbe az elõadómûvészeink által megszólaltatott zenemûvek. A Harmat László vezette Stockholmi Magyar Kamarakórus a Mennyei üzenet c. sziléziai dallam után Kodály: Adventi énekét, Hultin: I himmelen és Gárdonyi Zoltán: Áldjad én lelkem c. darabjai mellett a Tebenned bízunk kezdetû 90. zsoltárból keletkezett népéneket adta elõ. Elhangzott Gérecz Attila: Boldog Ôzséb himnusza is.

Jánky Emese csellómûvész (jobbra) Bach: G-dúr prelúdiumát és az 5. számú csellósziitt Sarabande-ját adta elõ.

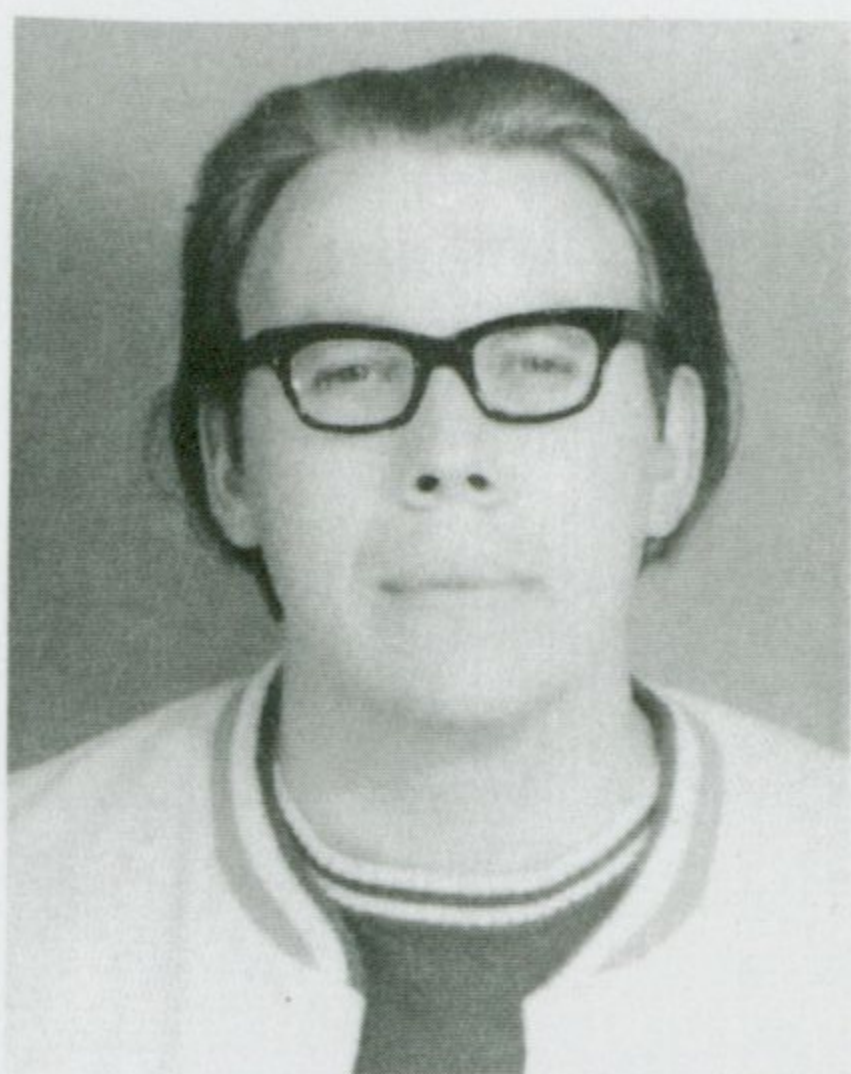

Pop-Muszka Gentilia hegedûmûvésznõ (balra) egy japán és kínai turné között éppen csak megszusszant Stockholmban.

Pop-Muszka Gentilia hegedûmûvésznõ játékát Both Barna elõadómûvész kísérte zongorán, Jules Massenet: Meditation de Thais; Benjamin Godard: Berceuse és John Williams: Thème for Schindler's List c. darabjait játszva.

30 éve halt meg

Hadházy Iván
1947-1982

1947. április 17-én született, mint Veszelyovszky Iván. Apja a családi hagyomány szerint egy Erdélybe telepedett lengyel nemesi család sarja volt. Iván 1964-ben, Besztercén érettségizett. Miután sikertelenül felvételizett az egyetemre, végül is a kolozsvári Egyetemi Fokú Egységes Protestáns Theológiai Intézet unitárius hallgatója lett. Kedvenc tanára Erdő János volt, aki 1964-ben általános amnesztiával szabadult ki a fogházból, ahova 1958-ban több tanártársával, teológusokkal

és lelkészekkel együtt koncepció per áldozataként került. A nagytudású, vallástörténetet tanító Erdő Jánosnak viszont Iván volt egyik kedvenc tanítványa, nem véletlenül, hiszen kevés olyan általános műveltséggel és széles olvasottsággal rendelkező diákja volt, mint ő. Példaképe a *Bejárom a kerek világot* című könyv szerzője, a Föld körüli utat tett unitárius teológus, majd mészköi lelkész, az igen fiatalon, 36 éves korában elhunyt Balázs Ferenc volt. Fájdalmas egybeesés: – Iván 35 évet élt! Ugyancsak példaképe volt a kerek 100 évet megért, az utolsó erdélyi polihisztornak nevezett Brassai Sámuel is. Iván mintha kettejük ötvezte volna magában: – Balázs Ferenchez hasonlóan a falu, a vidék, egyáltalán Erdély magyar társadalmának egy önszerveződésen alapuló új képeről álmódott, de Brassai Sámuellel azt is tudta, hogy mindez a köznép általános műveltségi szintjének emelése nélkül hiábavaló törekvés. Néhány teológustársával és barátjával egyetemben vallotta, hogy e törekvések első számú szószólói a lelkészek, társadalmi szinten pedig hordozói az egyházak kell legyenek. Nem véletlen, hogy amiképpen Balázs Ferencel is történt, az egyházi főhatóság nem nézte

jó szemmel a „nem az egyházra tartozó” kérdések feszegetését. Nem véletlen, hogy rövid idejű marosvásárhelyi segédlelkészi szolgálat után Iván kilépett a papságból, majd tanítóskodott Sófálván és Kőbölkúton, végül pedig a beszercei római katolikus egyház levéltárosa lett. Szüleinek válópere után felvette anyja leánykori családnevét, s így lett Veszelyovszkyból Hadházy Iván. Családja kiterjedt ismeretségét és levéltárosi beosztását kihasználva felbecsülhetetlen adatmentésbe fogott Erdélyről. Amit csak tudott, leírt, fényképezett, dokumentált, s mindezt továbbküldte Magyarországra, megbízható szakemberek, tudósok kezébe, a Széchenyi könyvtárba. Írók, művészek, történészek, szociológusok egész sorával levelezett és állt kapcsolatban. Beszercei lakásuk egy múzeumnak is beillt volna, azzá tette a sok megmentett népművészeti tárgy, könyv, dokumentum stb. Számos beszélgetést folytatott az erdélyi arisztokrácia kifosztott és megalázott képviselőivel, börtönviselt emberekkel, akiknek adatait is összegyűjtötte és külföldre továbbította. Tevékenységére felfigyelt a Securitate: – leveleit felbontották, telefonbeszélgetéseit lehallgatták és többször házkutatást tartottak náluk. A „nemkívánatos” anyagokat, könyveket, iratokat, jegyzeteket, dokumentumokat lefoglalták és „bűnjelként” elvitték. Szeretágozó ismeretsege ellenére Hadházy Ivánt nem védte kellőképpen az „ismertség”; nevének nem volt elegendő súlya sem Magyarországon, sem Nyugaton. A diktatúra elérkezettnek tarthatta az időt, hogy még ismertté válása előtt eltegye az útból. 1982-ben, miután az Ellenpontokkal leszámoltak, egy közúti balesetnek álcázott akcióban véglegesen „kiktatták” az élők sorából. 1982. november 17-e volt. Másnap a Szabad Európa Rádió már megrendezett baleset áldozataként beszélt Ivánról. Tény, hogy a mai napig sem ismertek teljes körűen a baleset körülményei. Hadházy Ivánt öt nappal később, Kolozsváron, a Házsongárdi temetőben helyezték örök nyugalomra. 30 év távlatából is úgy tekintünk rá, mint a diktatúra áldozatára, aki számos sorstársához hasonlóan a „névtelen” mártírok közé sorolható. Ezért emlékeztünk meg idén Sass Kálmán mellett róla is a december 1-én Strängnäsben tartott magyar mártírok istentiszteletén. Nyugodjék békében!

A Mártírok Kápolnáját 1999-ben avatta fel Jonas Jonsson püspök

új kéve

ISSN 1400-8998

A Svédországi Magyar Protestáns Egyházi Közösség lapja – Az Északon élő magyarok ökumenikus fóruma
(Ungerska Protestantiska Samfundets tidning Ungrarnas ekumeniska forum i Norden)

Megjelenik évente 4 szám
(Utkommer 4 nummer per år)

Nr. 4 årgång XX. évfolyam 4. szám
December 2012 december
Felelős kiadó (Ansvarig utgivare)
a Protestáns Egyháztanács (Kyrkorådet)

Szerkesztő (Redaktör)
Molnár-Veress Pál
Tångagårde 136
S-523 98 HÖKERUM /Svédország/
Telefon: +46-(0)33-275 022

E-mail: ujkeve@keve.se
Honlap (Websida): www.keve.se

Nyomda: Graphic City Trading AB
Borås, N. Långgata 47 Tel: 033-123 087
Példányszám (Upplaga)
900

Egyházfenntartási járulékot fizető tagjainknak a lapot ingyen küldjük.
Az Új Kéve iránt érdeklődő más olvasóinkat kérjük, tájékoztatásért forduljanak a Lelkészi Hivatalhoz:
523 98 HÖKERUM, Tångagårde 136
Telefon: +46-(0)33-275 022
Mobil: +46-(0)70-602 29 68

Egyházi Közösségünk
Plusgiro számlaszáma:

Ungerska Protestantiska Samfundet
Plusgiro 602047-3

Tångagårde Gyülekezeti Otthon Alapítvány
Plusgiro számlaszáma:

Stiftelsen Tångagårde Församlingsgård
Plusgiro 25534-9

MÁS ÉSZAKI/BALTI ORSZÁGOKBAN
ÉLŐ MAGYAR GYÜLEKEZETEK
MEGBÍZOTT VEZETŐI
(A szolgálatot alkalmanként meghívott lelkész végzi)

ÉSZTORSZÁG – Tallinn
BÁN ISTVÁN
EE-75326 KARLA Ra vald, Harjumaa
Lodjapuu tee 10-1 Mobil: +372-5069642

FINNORSZÁG – Helsinki – Tampere
NAGY GÁBOR
SF-10300 KARJAA Kauppiaankatu 32
Tel: +358-19231242 Mobil: +358-409607559

Márianosztra – Kopasz-hegy (Ecker Gábor felvétele)

Gérecz Attila

KARÁCSONYI ÉNEK A BÖRTÖNBEN

Szürke falakon túl, messze, gyertyák gyúlnak,
Ünnepi harangok imára kondulnak.

Komor szájunk szélén keserű vonások

– Hallod, Názáreti?

Súlyosak a láncok.

Lüktető városok élete csendesül,
Millió gyűlölet könnyekké szelidül.

Kiégett szívünkön már nem csordul bánat.

– Hallod, Názáreti?

Megtörték a vágyak.

Kacagó kicsinyek ámuló szemekkel,
Derűs emberpárok zsolozsmás lélekkel.
Hajlott hátunk bűnös alázatra görnyed.

– Hallod, Názáreti?

Vedd el életünket!

Fia képe előtt leboruló asszony,
Drága vonásain torzul a fájdalom.
Könnybefúlt hangjában mély kínok zihálnak.

– Hallod, Názáreti?

Segítsd az anyánkat!

Nedves zárkák alján összeroskadt árnyak.
Fásult, néma vággyal szent csodára várnak.
Vasrácsokon átal halvány fényre néznek.

– Hallod, Názáreti?

Peregnek az évek...

Tágult pupillákon tébolyult kín lángja.

Négy zokogva készül a mártírhalálra.

Torkához kap, s felsír álmában a gyermek:

– Hallod, Názáreti?

“Apámat ne engedd!”

Megtiport országon dühöng szilaj átok.

Neved, rohadt dühvel ócsárló pofájok

Káromolva törí csendjét a szent éjnek.

– Hallod, Názáreti?

Megbocsátunk...– Érted!

Túl a szitok zaján felcsendül az ének.

Zúg, dagad, hömpölyög, felujjong a lélek.

Megrendül a börtön, recsegnek a záruk,

Rab torkok harsogják szerte a világnak:

Dicsőség Istennek, békesség a népnek

– Hallod, Názáreti?

Hozzád száll az ének.

(Márianosztra, 1955. december)